

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій
Кафедра германської філології

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня «магістр»

Спеціальність 035 «Філологія»
Спеціалізація 035.041 «Германські мови та літератури (переклад включно),
перша – англійська»

*Стратегії мовного маніпулювання у виступах політичних лідерів та їх
переклад у новинах (на прикладі президентських виборів США 2024)*

Допущено до захисту «__» _____ 24 р.

Зав. каф. германської філології ____ канд. філол. наук, доц. Баранова С. В.

Виконала:
студ. групи ПР.м-31
Савчук Аліна Ігорівна

Науковий керівник:
канд. філол. наук, доцент
Мовчан Діана Василівна

Суми 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1	7
ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СТРАТЕГІЙ МОВНОГО МАНІПУЛЮВАННЯ У ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВАХ	7
1.1 Загальна характеристика та особливості політичних промов	7
1.2 Стратегії і тактики мовного маніпулювання	14
1.3 Лінгвальні засоби маніпулятивного впливу в політичних промовах.....	22
1.4 Аналіз стратегій мовного маніпулювання у виступах політичних лідерів	28
РОЗДІЛ 2	35
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ВИСТУПІВ ПОЛІТИЧНИХ ЛІДЕРІВ (НА ПРИКЛАДІ ПРЕЗИДЕНТСЬКИХ ВИБОРІВ США 2024).....	35
2.1 Поняття, способи та методи політичного перекладу.....	35
2.2 Особливості відтворення стратегій мовного маніпулювання у виступах політичних лідерів у перекладі.....	43
РОЗДІЛ 3	51
ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ СТРАТЕГІЙ МОВНОГО МАНІПУЛЮВАННЯ У ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВАХ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....	51
3.1 Методика викладання англійської мови у 10-11 класах загальноосвітньої школи (на прикладі промов політичних лідерів)	51
3.2 Особливості вивчення стратегій мовного маніпулювання у виступах політичних лідерів на уроках англійської мови	57
ВИСНОВКИ.....	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	73
SUMMARY	82

ВСТУП

Актуальність теми роботи. На сьогоднішній день політична діяльність виступає в якості одного із найбільш ефективних засобів реалізації внутрішньо-зовнішньополітичного курсу держави, є сукупністю практичних заходів, методів та прийомів як окремих осіб, так і великих груп людей і цілих народів, що використовуються із врахуванням різноманітних умов та специфіки вирішуваних завдань. Політична діяльність має на меті цілеспрямоване регулювання та перетворення суспільного середовища за допомогою чинника влади. У науковій спільноті сформувалася позиція, що зовнішня політика безпосередньо пов'язана із просуванням національних інтересів держави, веденням переговорів для недопущення виникнення та улагодження вже існуючих конфліктів, пошуку компромісного та взаємовигідного рішення, підвищення ефективності співпраці на міжнародному рівні. При цьому, жоден політичний процес не може існувати поза спілкуванням представників політикуму на різних мовах, у зв'язку із чим важливого значення набуває саме питання перекладу.

Основним засобом ведення ефективної політики з боку представників влади є політичні промови, де представлені вербальні та невербальні засоби передачі інформації. Окрім комунікативної функції політична промова здійснює ще й інтерпретаційно-оціночну функцію, що дає можливість використовувати її як важливий інструмент маніпулятивного впливу на громадськість. Будь яка політична промова має прагматичну направленість, яка найкращим чином реалізується за допомогою відповідного підбору слів та організації їх у висловлювання.

Оскільки ключовим інструментарієм мовного впливу є використання спеціальних мовленнєвих прийомів та засобів, то існує нагальна потреба у їх аналізі, систематизації та класифікації як з метою визначення їх прагматичного потенціалу, так і з метою окреслення шляхів методичного забезпечення перекладацького процесу. У цьому зв'язку особливої актуальності набувають питання специфіки маніпулятивного впливу на прикладі суспільно-політичних

текстів промов під час президентської передвиборчої кампанії у США 2024 року та стратегій їх відтворення українською мовою.

Аналіз рівня розробленості теми. Окремі стратегії мовного маніпулювання у виступах політичних лідерів та особливості їх перекладу українською мовою виступали об'єктом дослідження багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців, серед яких можливо виділити праці В. І. Карабана, С. Б. Моркотуна, І. Ю. Синяговської, А. О. Колесника, Т. А. Пастуха, С. А. Остапенка, М. Ю. Ребенко, Д. О. Полевика, П. Брауна, М. Лінден, В. Мироненко, Е. Ніда, К. Табер та інших. При цьому, на сьогоднішній день відсутнє ґрунтовне дослідження стратегій маніпулятивного впливу у виступах політичних лідерів та їх переклад саме на прикладі президентських виборів у США 2024 року, що обумовлює необхідність розкриття зазначеної тематики.

Метою даної роботи є дослідження стратегій мовного маніпулювання у виступах політичних лідерів та їх переклад у новинах (на прикладі президентських виборів США 2024 року).

Згідно визначеної мети, *завданнями* роботи є:

- охарактеризувати сутність та особливості політичних промов;
- установити класифікаційні критерії та види стратегій і тактик мовного маніпулювання;
- класифікувати види мовних маніпуляцій згідно запропонованих критеріїв;
- з'ясувати лексико-семантичні, словотвірні та прагматичні чинники, що зумовлюють різноманітність прийомів мовного маніпулювання у виступах політичних лідерів;
- визначити поняття, способи та методи політичного перекладу;
- проаналізувати особливості відтворення стратегій мовного маніпулювання у виступах політичних лідерів у перекладі;
- дослідити методичні аспекти викладання англійської мови у 10-11 класах загальноосвітньої школи на прикладі промов політичних лідерів.

Об'єктом дослідження є англомовні промови політичних лідерів та їх україномовний переклад.

Предметом дослідження є стратегії мовного маніпулювання у виступах політичних лідерів на президентських виборів у США 2024 року та їх переклад.

Матеріалом дослідження слугують електронні газетні тексти, електронні версії промов, інтерв'ю кандидатів у президенти США під час передвиборчої кампанії 2024 року.

Мета і завдання дослідження визначили застосування комплексу загальнонаукових та спеціальних **методів дослідження**. З метою аналізу та узагальнення теоретичних передумов вивчення політичних промов залучено такі загальнонаукові методи, як спостереження, гіпотеза, методи аналізу та синтезу. Висвітлення аспектів семантики, структури, функцій об'єкту дослідження здійснюється через застосування описового методу, методу таксонімії з опертям на компонентний аналіз, контекстуально-інтерпретативного методу, контекстологічного методу. Метод лінгвокультурологічного аналізу слугує визначенню духовних цінностей та життєвого досвіду промовця, його приналежності до національно-культурної спільноти.

Науково-практична новизна отриманих результатів полягає у проведенні ґрунтовного аналізу загальнотеоретичних засад дослідження стратегій мовного маніпулювання у політичних промовах. Вперше визначено особливості перекладу виступів політичних лідерів на прикладі президентських виборів США 2024 року. За результатами проведеного аналізу представлено авторську програму вивчення стратегій мовного маніпулювання у політичних промовах на факультативних заняттях з англійської мови у старших класах. Результати проведеного дослідження можуть бути використані у процесі подальшого вивчення політичних маніпуляцій під час передвиборних кампаній, а також для розробки уроків з англійської мови у 10-11 класах загальноосвітньої школи.

Апробація результатів дослідження:

1. Савчук А. Прагматичний потенціал політичної карикатури. *Перекладацькі інновації* : матеріали XIII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Суми, 24 листопада 2023 р. Суми : СумДУ, 2023. С. 114-116.

2. Савчук А. A Pragmatic Study of Political Cartoons on World Leaders. Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції «Стратегічні інновації соціальних комунікацій та іноземної філології в умовах кризи», м. Суми, 1 червня 2024 р.

3. Movchan D., Ushchapovska I., Savchuk A. CARTOONS IN THE GENRE SPECTRUM OF POLITICAL DISCOURSE. *Філологічні трактати*. Суми, 2023. Том 15, №2. С. 101-108.
<https://tractatus.sumdu.edu.ua/index.php/journal/article/view/1110/968>

4. Савчук А. Особливості перекладу засобів мовного маніпулювання у політичних промовах (на прикладі президентських виборів США 2024). *Перекладацькі інновації* : матеріали XIV Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Суми, 22 листопада 2024 р. Суми : СумДУ, 2024.

5. Участь у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт «Особистість – суспільство – війна: суспільно-політичні, психологічні, соціокультурні аспекти» (Хмельницький національний університет. II місце: Наказ № 68 – АГ від 10.07.2023).

Структура дослідження. Робота складається зі вступу, 3 розділів основної частини (які мають підрозділи), висновків та списку використаних джерел, який налічує 79 найменувань. Загальний обсяг роботи складає 81 сторінок, основний зміст викладено на 71 сторінці. У роботі представлено 2 таблиці.

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СТРАТЕГІЙ МОВНОГО МАНІПУЛЮВАННЯ У ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВАХ

1.1 Загальна характеристика та особливості політичних промов

Мова, яка використовується політичними діячами у спілкуванні з громадськістю, вирізняється певними особливостями, виступаючи в якості одного із ключових елементів у процесі формування політичної культури суспільства. У науковій літературі висловлюється позиція, у відповідності до якої політичне мовлення майже не відрізняється від повсякденного чи інших спеціалізованих форм, не зважаючи на те, що політика поширюється на різноманітні сфери життя суспільства. Такі словосполучення як «доставка зброї», «внутрішня розвідка», «вибуховий пристрій», «ядерна енергетика», набувають політичного забарвлення у тому випадку, коли їх використання пов'язано із певними суперечками у політичній комунікації.

Тексти політичного спрямування виконують певні функції політичної комунікації. Ключовою функцією виступає переконання, що поєднує у собі прагнення впливу на думки та установки адресатів, шляхом використання спеціальних засобів мовлення, формуючи довіру до висловленого та самого суб'єкта мовлення. Враховуючи те, що у більшості демократичних держав політична комунікація спрямовується саме на забезпечення легітимності, публічності політичних дій та отримання схвалення, політичні діячі повинні спрямовувати своє мовлення саме на переконання [32, с. 77].

Політичний дискурс актуалізується у таких жанрах, як промова політика, інавгураційне звернення президента, політичний документ (указ президента, зміст закону, комюніке), звіти уряду у парламенті. Політичний дискурс як один із видів ділового спілкування має певні ознаки і ряд функцій. Дискурс складається з речень або їх фрагментів, а зміст дискурсу часто, хоч і не завжди, концентрується навколо певного «опорного» концепту, що називається темою дискурсу або дискурсною темою.

У контексті досліджуваного питання на особливу увагу заслуговує усна форма політичних текстів, що може існувати у наступних мовних жанрах: аналітичний звіт, політична промова, парламентська промова, дипломатична промова, мітингова промова, агітаційна промова, переконувальна промова та ювілейна промова, які пропонуємо дослідити більш детально [25, с. 215].

Так, аналітичний звіт є одним із жанрів мас-медіа, предметом якого є аналіз вербальної діяльності спеціально організованої групи людей (виступу, доповіді, промови учасників зборів, засідань, з'їздів, конференцій тощо). Аналітичний звіт відображає уніфікований щодо смислу внутрішній зв'язок виступів, доповідей, промов. Метою аналітичних звітів є представлення кореляції тих чи інших суджень, оцінок, висновків, пропозицій, що містяться в промовах виступаючих, з реальними проблемами, ситуаціями, процесами, які існують сьогодні в суспільстві [48, с. 61].

У свою чергу, політичною промовою є заздалегідь підготовлений інформаційний, агітаційний чи інший різновид виступу, в якому піднімається конкретна політична чи політико-економічна тема. Політична промова виступає в якості одного із найбільш давніх жанрів красномовства, основною формою політичної риторики. Серед основних ознак політичних промов можливо виділити наступні: оцінювальний характер, гостра політичність, аргументованість, визначення перспективних напрямів, емоційність [36].

В залежності від сфери використання, політичні промови можуть бути мітинговими чи парламентськими. Через політичні промови зазвичай презентовано певну ідею; вони спрямовані на живе проголошення та сприйняття, проте зазвичай такі промови закріплюють у письмовій формі, передруковуючи та поширюючи у мережі Інтернет. З метою забезпечення успішності політичних промов, суб'єкт їх проголошення повинен володіти високим рівнем ораторського мистецтва [3, с. 100].

Парламентською промовою є різновид публічного виступу в парламенті, що має на меті переконання слухачів у корисності чи необхідності конкретних ідей, дій чи утримання від них. Вона є одним із жанрів політичного ораторського

мистецтва та вид політичної промови. Специфіка парламентської промови полягає у притаманності логічної аргументації, оригінальності пропозицій, емоційності, дотриманні мовленнєвого етикету, а також використання усталених парламентських форм мовлення [33, с. 94-95].

Дипломатична промова – суто офіційний виступ особи, яка представляє ту чи іншу державу. Зазначену форму також можливо віднести до одного з різновидів політичної промови, оскільки саме слово виступає в якості зброї політиків. Дипломатичне красномовство може проявлятися у двох формах: при виступах на міжнародних конференціях та у процесі дипломатичних актів [15].

Мітингова промова також належить до одного з різновидів жанрів політичного красномовства, що проявляється у вигляді виступів на суспільно важливі та гострі актуальні теми перед великою аудиторією, наприклад, на мітингах, демонстраціях, зібраннях тощо, для якого характерне високий рівень пафосності та яскравої емоційності [59].

Як правило, для мітингових промов притаманний агітаційний характер, оскільки ключовою метою виступає спонукання слухачів до дії чи змінити позицію. Мова зазначеного жанру повинна бути загальнодоступною та мати певні елементи розмовного мовлення. Саме навички риторики та індивідуальний стиль оратора виступає основною гарантією досягнення успіху мітингових промов [3, с 87].

Промовець здійснює апелювання до внутрішніх відчуттів слухачів, у зв'язку із чим повинен мати знання та досвід імпровізації, влучного використання наявного арсеналу риторичних зворотів. Специфіка мітингової промови полягає у тому, що слухачами вона сприймається безпосередньо у реальному часі, внаслідок чого промовець має змогу використовувати усі вербальні та невербальні інструменти передачі інформації [33, с. 82].

Для агітаційної промови є характерними майже усі складові елементи мітингових промов. У процесі їх проголошення акцентується увага на актуальних суспільно-політичних проблемах, здійснюючи активний вплив на свідомість слухача, спонукаючи його на вчинення певних дій чи утримання від них, на

зайняття потрібної громадянської позиції, змінення поглядів чи формування нових тощо. Агітаційні промови, як правило, пов'язані із роз'ясненнями або з'ясуванням певних питань, пропагуючи конкретні ідеї, переконання, думки, теорії, тощо, активно переконуючи у необхідності їх реалізації та втілення у життя [47, с. 153].

Переконувальна промова виступає своєрідним публічним виступом, метою якого є переконання аудиторії, доведення чи спростування певної думки. Для досягнення поставленої мети прийнято використовувати інструменти логічної аргументації, що сприяє можливості здійснення впливу на почуття та емоції слухачів [33, с. 96].

Одним із різновидів жанрів політичного красномовства є ювілейна промова, яка присвячена конкретній даті, що пов'язана із вшануванням пам'яті конкретної особи, досягнень людей, організацій, установ тощо.

Для ювілейних промов є характерним використання пафосних висловлювань; їх форма і зміст повинні бути невимушеними і дотепними, морально та етично виваженими з метою недопущення образи інших осіб. До ювілейних промов у хронологічному порядку можуть включатися найважливіші події з життя чи діяльності ювіляра, побажання досягнення високих результатів та добра. Під час ювілейних промов є логічним використання імпровізацій, тактовних жанрів та дотепного акцентування уваги слухачів на характеристиках ювіляра, спогади про цікаві факти з його життя чи діяльності тощо [33, с. 136].

Лексика політичної тематики будь-якої мови, створення її соціально-історичної основи, вдосконалення і вживання у мові тісно пов'язане з громадським, економічним, політичним, науковим, культурним життям суспільства та історичними подіями епохи. Лексика – це найбільш широкий за обсягом рівень мовної системи: чим активніше відбуваються події в різноманітних галузях суспільного життя тієї чи іншої країни і як результат, тим інтенсивніше з'являється нова лексика (неологізми, тимчасові реалії), наприклад, *коронавірус, дистанційне навчання, дистанційна робота*. Оскільки у житті суспільства відбуваються зміни, які впливають на збагачення лексичного запасу

мови, виникає потреба у їх поглибленому вивченні: певні слова все частіше зустрічаються в засобах масової інформації (газетах, журналах, інтернет-ресурсах, телебачення та радіомовлення, інші виходять із вжитку, слова можуть набувати невластивого раніше їм значення або змісту (негативного чи позитивного) [24, с. 253].

Одним із найпоширеніших елементів лексики урядових повідомлень, промов і подібних публічних виступів є лексика суспільно-політичної сфери спрямування. Слід зазначити, що лексика політичної сфери може відноситись до новоствореної лексики міжнародного політичного життя, а також, до політичної ситуації в межах держави. У відповідності до позиції І.В. Токаревої, прийнято виокремлювати такі особливості лексики суспільно-політичної тематики:

- вживання суспільно-політичної лексики розраховане на розуміння її не вузьким колом фахівців, а широкими верствами населення. Принцип доступності публікованого суспільно-політичного матеріалу є основним у мовній політиці;

- суспільно-політична лексика реагує на всі політичні, соціальні події, тому її становлення та розвиток особливо зумовлено екстралінгвістичними факторами соціально-історичного характеру. Сучасна суспільно-політична лексика складалася і розвивалася протягом досить тривалого часу під впливом конкретних історичних подій. Запас міжнародної та запозиченої суспільно-політичної лексики створюється в період створення національних державних коаліцій та розвитку міжнаціональних відносин [4].

У свою чергу, І.С. Алексєєва зазначає, що для лексики політичних текстів є притаманними наступні особливості:

- клішованість засобів мовного вираження, основним засобом створення якої є стійка (в рамках даного мовного жанру) сполучуваність. При цьому в термін «кліше» ми не вкладаємо жодного негативно-оцінного змісту. Мається на увазі саме проміжний статус мовних оборотів — між вільною сполучністю та фразеологічною пов'язаністю: «демографічний вибух», «похмури прогнози», «не можна переоцінити», «криза довіри». Такі кліше організовані, як

правило, за принципом фразеологізму, але їх виразність частково зникла, вона стала звичною, і кожен вираз такого роду служить для читача своєрідним сигналом, що створює загальний фон підвищеного емоційного сприйняття. Переважна більшість кліше містить просту оцінну конотацію за шкалою «добре»/«погано», наприклад: «*нестримна гонка озброєнь*» (погано); «*Майстер своєї справи*» (добре). Той факт, що реципієнт знаходить у тексті комбінацію наперед відомих оцінок, полегшує розуміння сумарної оцінки події, яку дає автор;

– наявність фразеологізмів. Їхній переклад — особлива проблема, оскільки вони є єдиним образом, а отже, їх слід розглядати як єдине семантичне ціле, і заміна їх словами в прямому значенні також небажана: зникне атмосфера звичних читачеві образів і заздалегідь заданих оцінок, а відтак читач може втратити до тексту інтерес. Таким чином, частину комунікативного завдання — нав'язування певної позиції — не буде виконано;

– приховане чи явне цитування знайомих всім читачам фрагментів тексту з відомих кінофільмів, мультфільмів, популярних пісень, реклами у електронних або друкованих джерелах інформації;

– вживання сленгу. Це можуть бути слова іноземного походження, що тільки входять до мови (*булінг, мобінг, бумери*), або слова, котрі з часом набули нового значення (*бавовна, паляниця, денацифікація*). У будь-якому разі частотність вживання таких слів сьогодні досить висока. Сленг підвищує довіру читача до тексту (цим самим засобом активно користується реклама), підкреслює актуальність інформації. Таким чином автор демонструє свою обізнаність та професіоналізм;

– наявність іронії, яка допомагає розставити акценти у виразі автором оцінки. Іронія — прихований комізм, який будується, як відомо, на зіставленні несумісного (семантично, стилістично тощо). «*Не плюй у колодязь, вилетить - не зловиш*». У суспільно-політичному тексті іронія часто базується на використанні лексики високого стилю в нейтральному або близькому до розмовного контексту [11].

У процесі лексичного аналізу семантичних одиниць важливими є такі компоненти як тропи, метафора, каламбур (гра слів, заснована на одночасній реалізації прямого та переносного значення слів), персоніфікація (перенесення на неживий предмет функцій живої особи), алегорія (вказівка на переносний зміст), метонімія (перенесення імені з однієї реалії на іншу за логічною суміжністю), синекдоха (перенесення імені з цілого на його частину і навпаки; синекдоха числа: вказівка на одиничний предмет для позначення множини і навпаки), антономазія (вживання власного імені в номінальному значенні і навпаки з іронічною метою), антифразис (вживання слів з оцінкою, протилежною тій, яка закладена в контексті), іронія (завищення оцінки з метою її зниження), мейозис (заниження оцінки з метою її підвищення), сарказм (вищий ступінь іронії), алюзія (особливий прийом текстотворення, що полягає у співвіднесенні створюваного тексту з яким-небудь прецедентним текстом або фактом), літературні цитати, ремінісценції, видозміна цитат вчених або політиків, біблеїзми, цитати з відомих пісень, змінені назви кінострічок, трансформовані крилаті звороти, назви творів мистецтва, okazіоналізми, полістилізми (використання елементів, різних за стильовою належністю та нормативним статусом) тощо.

Додатково заслуговують на увагу такі елементи політичних текстів, як власні назви. До них належать власні імена речників країн та асоціацій, назви населених пунктів, а також відносні прикметники, котрі утворилися внаслідок проведення конвенцій, угод і подібних заходів у певних містах (Мінські домовленості, Монреальська конвенція тощо).

Активно вживаються терміни з різних галузей науки (юриспруденція, економіка, технічні науки, медицина тощо). Окрім власного значення, терміни можуть набувати додаткового значення в залежності від контексту.

Дуже часто в текстах політичних промов фіксуються лексичні одиниці із яскраво вираженим стильовим забарвленням. Архаїзми, канцеляризми разом з лексемами літературної мови надають тексту більш офіційного тону [3].

У зв'язку із вищевикладеним можливо зробити висновок, що під політичним дискурсом розуміється зв'язаний текст, зумовлений ситуацією політичного спілкування у сукупності з прагматичними, соціологічними, психологічними та іншими факторами. Офіційно-інформаційний підтип політичного дискурсу має на меті передачу фактологічної та подієвої інформації. Вона має бути: стислою, об'єктивною, достовірною, точною та відповідати офіційному етикету. Лексика суспільно-політичної тематики будь-якої мови, створення її соціально-історичної основи, вдосконалення і вживання у мові тісно пов'язане з громадським, економічним, політичним, науковим, культурним життям суспільства та історичними подіями епохи.

1.2 Стратегії і тактики мовного маніпулювання

В основу будь-якої політичної стратегії покладено ідеологічні елементи, що використовуються у процесі здійснення маніпулятивного впливу на аудиторію. Забезпечення підтримки власної політичної позиції та переконання аудиторії здійснюється шляхом реалізації регулятивної функції, сутність якої полягає у впливі на свідомість і поведінку людини шляхом формування певних емоцій, навіювань чи переконань. У даному випадку політик має не лише інформувати аудиторію, а схилити її до прийняття певного рішення, що стимулює суспільну активність.

Питання маніпулювання свідомістю є одним із різновидів соціально-психологічного впливу, проте не сприймається в якості мовленнєвого феномену. Зазначене явище має універсальний характер, у зв'язку із чим у науковій літературі представлено велику кількість підходів до розуміння даної категорії. При цьому, загально визнаним є той факт, що процес маніпулювання ґрунтується на лінгвальних структурах та реалізується у межах мовленнєвої діяльності [26, с. 68].

Для сучасних політичних текстів та промов є притаманною наявність великої кількості маніпулятивних стратегій. У цілому маніпулювання

політичною свідомістю з боку політиків є звичним у політичній практиці феноменом. Маніпулюванням свідомістю аудиторії можливо вважати специфічний вплив на психіку, що має на меті забезпечення трансформації та управління ціннісними орієнтирами, емоційним настроєм та штучними потребами для корегування поведінки та досягнення бажаного результату для оратора, тобто політичного актора [25, с. 214].

При цьому, мовне маніпулювання можливо розглядати як різновид маніпуляційного впливу, що реалізовується за допомогою ефективного використання певних мовленнєвих ресурсів, маючи на меті здійснення прихованого впливу на поведінкову та когнітивну діяльність споживача [43, с. 50-51]. У свою чергу, у соціологічній науці маніпулювання розглядається в якості системи засобів соціально-політичного та ідеологічного впливу, метою якого виступає зміна мислення та поведінки людей, залишаючи поза увагою інтереси аудиторії. В даному випадку людина не здатна усвідомлювати, що її потреби, інтереси, світогляд та спосіб життя перебуває у взаємозалежності від суб'єктів маніпулювання [31, с. 104].

У науці мовознавства дослідження маніпулятивного впливу пов'язано безпосередньо із проблематикою забезпечення ефективності комунікації, мовленнєвого впливу на слухача, вивченням стратегій комунікації, що використовуються у процесі досягнення ефективного впливу на реципієнта. Мовленнєвий вплив, який покладено в основу комунікативно-психологічної сутності маніпулятивного процесу, спрямований на забезпечення змін у соціально-психологічній структурі суспільства чи стимулювання безпосередніх дій шляхом впливу на психічні аспекти певних соціальних груп чи суспільства у цілому [43, с. 156].

У науковій літературі зазначається, що саме мова є одним із найпотужніших інструментів здійснення маніпулювання. Мовленнєве маніпулювання виступає в якості одного з різновидів мовленнєвого впливу, що використовується з метою прихованого введення до психіки адресана намірів,

цілей, установок і відносин, які суперечать ти, які вже сформовано в нього в конкретний момент.

Мовне маніпулювання можливо обґрунтувати за допомогою засобів «значимої варіації», тобто обранням серед низки можливих засобів мовлення та опису таких відтінків значення, які є вигідними для маніпулятора. Способи, що використовуються у процесі маніпулятивного впливу, характеризуються значною різноманітністю, варіюючись від умисного викривлення у тексті об'єктивної дійсності шляхом закріплення не властивих раніше ключовим словам конотацій, віртуозної і тонкої гри слів, створення необхідного враження за допомогою використання засобів мовленнєвої виразності, зокрема стилістичних і риторичних фігур, тропів тощо [25, с. 215].

Маніпулятивні стратегії виступають в ролі інтегративного поняття, що поєднує два ключові аспекти стратегічних дій на діалектичному рівні, а саме: мовленнєвий та когнітивний. Мовленнєвий аспект поширюється на усі процеси комбінування та обрання мовних засобів у процесі створення маніпулятивних текстів, що має на меті вираження різноманітних концептуально-тематичних, функціонально-прагматичних та формально-стилістичних сенсів, приймаючи за основу глобальну стратегічну мету. У свою чергу, когнітивний аспект перебуває у безпосередньому взаємозв'язку із прогнозуванням і плануванням конкретних мовленнєвих дій, враховуючи наявні у комуніканта знання та установки [43, с.158].

Маніпулятивна функція спрямована на заповнення змістовного простору для комунікації, подальшого нав'язування власної комунікативної стратегії та власного сприйняття реальності. Особливістю маніпулятивного впливу є структурованість мовленнєвої поведінки, що свідчить про складність структури маніпулятивних стратегій в цілому, а не окремих способів або мовленнєвих дій у процесі їх реалізації. Мовленнєва маніпуляція виступає в якості специфічної структури, що може характеризуватися різноманітним наповненням, залежно від конкретних умов [25, с. 221].

З цього випливає, що будь-яка комунікативна тактика, навіть у випадку її схвалення у соціумі чи відвертого порушення суспільних норм і правил, може використовуватися як маніпулятивна за умови, що вона застосовується в межах структури маніпулятивної стратегії, прагматичною метою якої є отримання певного зиску конкретною особою, нав'язування адресатам власних думок та форм поведінки тощо.

У рамках прагматичного підходу існує можливість для вивчення мовного маніпулювання через призму діяльності, що передбачає значний обсяг комунікативних стратегій і тактик, що використовуються адресантами для забезпечення ефективного впливу на свідомість адресатів, а також досягнення різноманітних комунікативних завдань.

З точки зору О. В. Дяченко, комунікативна стратегія виступає в якості запланованих адресантом повідомлення різноманітних мовленнєвих та немовленнєвих дій, що забезпечують реалізацію комунікативних інтенцій, сутність яких полягає у необхідності викликати в адресата ті чи інші комунікативні ефекти [17, с. 91].

Під комунікативними тактиками варто розуміти такі мовленнєві дії, що відповідають конкретному етапу реалізації тих чи інших стратегій. Тобто, тактика виступає в якості інструмента відображення обраної стратегії, підпорядковуючись її ключовій меті. Досягнення основних видів стратегії є можливим виключно через вирішення ключових проміжних тактичних завдань. При цьому, сприйняття конкретних мовленнєвих форм об'єктом здійснюється завдяки використанню засобів маніпуляції, за допомогою яких реалізовується техніка впливу маніпулятором [17, с. 94].

На сьогоднішній день у науковій літературі відсутні універсальні класифікаційні критерії мовленнєвих стратегій впливу. Так, в залежності від способу взаємодії з партнером комунікації, прийнято виділяти два основні види:

— кооперативні стратегії, які є сукупністю мовних дій, що використовуються адресантом з метою досягнення мети комунікації шляхом кооперування з адресатом;

— некооперативні стратегії, тобто сукупність мовних дій, що використовуються адресантом з метою досягнення стратегічної мети внаслідок вступу в конфлікт з адресатом [36].

Мовними або комунікативними тактиками є специфічні способи та прийоми, що використовуються у процесі досягнення комунікативних цілей; сукупність практичних комунікативних кроків у процесі мовленнєвої взаємодії. Мовні тактики використовуються для забезпечення реалізації обраних комунікативних стратегій та розгортання конкретного жанру мовлення [35]. У свою чергу, маніпулятивними мовленнєвими тактиками є такі дії, що відповідають конкретному етапу в процесі реалізації тих чи інших стратегій, а також сукупністю чітко організованих прийомів здійснення прихованого впливу, спрямованого на досягнення бажаного чи попередження небажаного результату; визначена стереотипна модель мовленнєвої поведінки, що розроблена в рамках суспільства та національної культури [49, с. 51].

Серед основних тактик здійснення маніпулятивного впливу пропонується виділяти наступні: переакцентування або замовчування; солідаризація, тобто надягання маски; наклеювання ярликів; ображання та звинувачення; інтрига або натяки; завуальованість, тобто часткове приховування небажаних фактів; тактика ціннісних орієнтацій адресата; порівняння; критика; створення опозицій за формулою «свій-чужий», створення загрози та перебільшення тощо [25, с. 215]. У свою чергу, П. Браун та С. Левінсон запропонували виділяти чотири основні типи метакомунікативних стратегій, а саме: відкритості та прямого вираження змісту; позитивної ввічливості; ухиляння та вуальовання; негативної ввічливості [55, с. 68-70].

Ключовими стратегіями, що перебувають у тісному взаємозв'язку із впливом на адресата, його моделі сприйняття світу, системи цінностей та поведінки: дискредитація, інформування, підпорядкування тощо. За допомогою допоміжних стратегій забезпечується ефективна організація діалогової взаємодії, що поділяються на наступні види: прагматичні (формування емоційного настрою

та іміджу); діалогові (забезпечення контролю за ініціативами та темами); риторичні (драматизація та привернення уваги) [15].

Варто зауважити, що для англomовного політичного дискурсу є поширеним використання маніпулятивних стратегій за критерієм «об'єкт маніпулювання». У відповідності до зазначеного підходу прийнято виділяти наступні види маніпулятивних мовних стратегій: маніпулювання репутацією (дискредитація та чорний піар); маніпулятивне акцентування (нормалізація, драматизація, фрагментація та персоналізація); маніпулювання імпліцитним смислом [25, с. 215].

Засоби здійснення маніпулятивного впливу можливо класифікувати за різноманітними критеріями. У цьому зв'язку пропонуємо дослідити деякі з них:

1. В залежності від сумісності з положеннями законодавством: закріплені у нормах закону; виходять за межі законодавчих норм.
2. Залежно від способу впливу: прямі; приховані.
3. За функціональним спрямуванням: агітація, або заклик до вчинення певних дій; PR або налагодження і підтримка зв'язків із громадськістю тощо.
4. В залежності від форми: економічні; агітаційні; провокаційні; адміністративні.
5. За змістовним спрямуванням; реклама; антиреклама.
6. Залежно від рівня впливу: міжособистісні; масові; групові.
7. Залежно від носіїв інформації: друковані, зовнішні, електронні тощо [38, с. 96].

Мовленнєві функції у політичному дискурсі спрямовані на реалізацію декількох мовних стратегій. У відповідності до позиції О. І. Шейгал, можливо виокремити наступні стратегії: стратегія містифікації, що проявляється у приховуванні реальності, свідомого введення в оману; стратегія завуалювання чи затушовування небажаних відомостей, за допомогою якої можливо зробити менш помітними небажані для оприлюднення моменти; стратегія анонімності чи деперсоналізації, що використовується в якості прийому перекладання відповідальності [50].

У лінгвістичній науці до поширених різновидів маніпулятивних стратегій віднесено наступні форми: реіфікація, тобто конструювання образу ворога; делегітимація, що полягає у руйнуванні образу опонента; амальгування, що полягає у зверненні з позиції «ми», наголошуючи на єдності з адресатом [38, с. 59].

У свою чергу, О. М. Паршиною розрізняються наступні стратегії: самопрезентація, напад, дискредитація, самозахист, інформаційно-інтерпретаційна, формування емоційного настрою адресата, аргументаційна, маніпулятивна, агітаційна [20, с. 13].

Варто зауважити, що мовні маніпулятивні стратегії та тактики реалізуються за допомогою різноманітних мовленнєвих засобів. Окремі мовленнєві засоби реалізації маніпулятивних стратегій і тактик представлено у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1.

Мовленнєві засоби реалізації маніпулятивних тактик і стратегій

Тактика	Стратегія	Мовленнєві засоби
Критика	Стратегія дискредитації	Пейоративна лексика Дисфемізми
Створення загроз		Слова-афективи
Звинувачення		Пейоративна лексика Слова-афективи
Натяк		Іронія Пейоративна лексика
Створення опозиції «свій-чужий»		Евфемізми Антитеза

Закінчення таблиці 1.1.

Переакцентування	Стратегія фрагментації та персоніфікації	Гедж-маркери Повторення
Вуалізація	Стратегія нормалізації	Метонімія Евфемізми Конструкції з квазіекспліцитних суб'єктом
Переакцентування		Нормалізація Повторення
Ціннісних орієнтацій	Стратегія драматизації	Метафори
Створення загроз		Слова-афективи
Перебільшення		Синоніми з перебільшеним смисловим навантаженням
Вуалізація	Стратегія маніпулювання	Синоніми, що характеризуються

	імпліцитними смислами	розмитістю чи подвійністю семантичного значення
--	-----------------------	---

Джерело: [25, с. 217]

У контексті досліджуваного питання варто звернути увагу на три основні види стратегій мовного маніпулювання, на яких зауважено М. О. Зайцевою, що реалізуються шляхом використання відповідних мовних тактик. Такими стратегіями є наступні: стратегія на зниження, що здійснюється шляхом використання тактики звинувачення опонента та формування його образу через призму негативних характеристик; стратегія на підвищення, що порівняно із попередньою, спрямована на формування позитивного образу адресанта, використовуючи тактики піднесення і самовиправдання; стратегія нейтральності, для якої є притаманною сукупність таких тактик як інформування, спонування і прогнозування [19, с. 103].

Таким чином, можливо зробити висновок, що для будь-якої маніпулятивної стратегії є притаманним існування прагматичної мети суб'єкта вихідного мовленнєвого впливу. Подвійний характер комунікативних установок суб'єкта маніпуляції знаходить свій прояв у існуванні прагнення до задоволення власних потреб, приймаючи до уваги бажання адресата, а також не виявляючи конфлікту інтересів. У цьому зв'язку спостерігається формування аналогічної подвійності комунікативних цілей, що покладено в основу вибудовування загальної структури мовленнєвої поведінки маніпулятора.

1.3 Лінгвальні засоби маніпулятивного впливу в політичних промовах

Варто зауважити, що політичні повідомлення можуть бути виражені як у письмовій, так і усній формах. При цьому, у процесі проведення виборчих та агітаційних кампаній переважна більшість виступів має саме усну форму. У цьому зв'язку значна увага приділяється не лише вербальним, але й невербальним (тембр та інтонація), паралінгвістичним (жести, міміка, рухи) та екстралінгвістичним (манера та зовнішність) засобам.

Використання вербальних та невербальних методів впливу на адресатів прийнято називати «піаром», який поділяється на «чорний» та «білий». Так, «чорним» піаром є дії, що спрямовані на запламування репутації іншої особи в очах громадськості. У свою чергу, «білий» піар полягає в інформаційній відкритості, пред'явлення максимально позитивних та відкритих відомостей про суб'єкта піар-акцій. Як правило «білий» піар називають просто піаром, а категорію «чорний» було використано в якості противаги «білому», акцентуючи увагу на позитивності останнього [50].

Ключовим завданням політичного піару виступає формування позитивного або негативного образу тих чи інших політичних суб'єктів з метою лобіювання політичних інтересів та одержання ним доступу до системи державного або муніципального управління. Серед проміжних завдань політичного піару можливо виокремити наступні:

- формування мережі публічного поширення інформації в суспільстві стосовно принципів, норм і правил державного управління, а також діяльності політичних інститутів;
- трансформація та корегування політичного курсу, тактичних і стратегічних аспектів реалізації державної політики;
- ініціювання процедур еволюційного чи революційного змісту, що призводять до змін у принципах та засадах розбудови держави і політичного режиму;

— прийняття участі політичних консультантів у процесах входу чи виходу з політичної арени певної політичної сили, появи у політиці нових лідерів тощо [38, с. 53].

Окремими науковцями висловлюється позиція, у відповідності до якої відсутні специфічні мовні тактики маніпулювання. Проте, з точки зору М. О. Зайцевої, такий підхід свідчить про неможливість помітити політичні маніпуляції особою, яка виступає в ролі об'єкта такого мовленнєвого впливу. Додатково авторкою зауважено, що доцільним є дотримання позиції, згідно якої на сьогоднішній день існує величезна кількість маніпулятивних тактик, які можливо порівняти з різноманітням мовленнєвих дій [19, с. 103].

Варто зауважити, що для сучасного політичного дискурсу є притаманним активне використання лінгвостратегії дискредитації, що є різновидом глобальної стратегії під назвою «гра на пониження». У мовленнєвому процесі дискредитація пов'язується із словесним вираженням негативного оцінювання, що має на меті здійснення впливу на аудиторію шляхом приниження, висміювання чи враження об'єкта висловлювання через зниження рівня його авторитету. Успішність такої стратегії напряму залежить від реакції адресата: чи відчуває він себе скривдженим ображеним; лише у такому випадку може йти мова про досягнення ефекту мовленнєвої діяльності та успішності реалізації маніпулятивної стратегії [18, с. 45].

У процесі проголошення політичних промов можуть активно використовуватися такі продуктивні тактики реалізації маніпулятивних стратегій як нанесення прямих вербальних образ (наприклад, *він шахрай, непрофесіонал, маріонетка* тощо); навішування ярликів (наприклад, *сірий кардинал, пособники* тощо); непрямих образ (наприклад, *схожий на..., подібний до ...* тощо); розвінчування домагань (наприклад, *він не схожий на..., проте претендує на посаду ...*).

Основними мовленнєвими маніпулятивними засобами зазначених стратегій виступають оціночні та експресивні лексичні одиниці, які мають негативну конотацію. Імпліцитно семантика приниження формується за

рахунок використання специфічних прийомів маніпулятивного впливу, якими є: порушення максимального обсягу подібних висловлювань; формування бажаного причинно-наслідкового зв'язку; антитези, нав'язування прихованих висновків тощо. На лексичному рівні такі результати забезпечуються за рахунок маркованої або агресивної лексики [20, с. 9].

Подібною за своєю сутністю є стратегія «гра на приниження гідності», за допомогою якої у адресата промови виникає почуття зніяковілості чи сорому за ситуацію, представлену в тексті. В якості відповіді на критику є поширеним використання стратегії «батьківського заступництва противника», сутність якої полягає у тому, що сторона, яка піддається критиці, не здатна по суті відповісти на висунуті звинувачення, одночасно заявляючи про вичерпаність конфлікту та необхідність примирення [17, с. 93].

До категорії стратегій конфронтацій можливо віднести й маніпулятивну стратегію «щеплення», яку ще прийнято називати «імунізацією колективного уявлення». В межах даної стратегії передбачено переконання адресата в тому, що спричинення однієї шкоди може запобігти настанню ще більшої трагедії у майбутньому. Наприклад, у 1999 році міністр оборони США У. Коен, коментуючи інцидент з розстрілом косовських біженців зауважив, що *«інколи ми повинні ризикувати життями кількох людей, щоб врятувати життя багатьох»* [19, с. 47].

Варто зауважити, що у процесі поступової демократизації українського суспільства може здаватися підвищення рівня звернення до громадської думки, проте це все ж таки супроводжується її використанням для досягнення своїх заангажованих цілей, внаслідок чого виникає прірва політичного непорозуміння. Показники довіри між такими політичними суб'єктами є досить низькими: населення прагне досягти позитивних трансформацій у політичному житті, особливо з метою подолання корупції, проте на цьому тлі лише формуються нові корупційні схеми. Використання таких маніпулятивних стратегій представники громадянського суспільства зумовлюють виникнення нових політичних конфліктів між різними верствами населення та суб'єктами політичної

діяльності, якими відверто ігноруються політичні вподобання окремих категорій громадян [3, с. 126].

Для сучасного політичного дискурсу є притаманним підвищений рівень агресивності мовлення, що супроводжується активним використанням стратегій і тактик конфронтації мовленнєвої поведінки, наприклад, ігнорування, загроз, лайка, дискредитація, брехня, образливі висловлювання тощо [25, с. 219]. Показовим фактом є те, що мовленнєва агресія у будь-яких проявах підвищується у період загострення політичних конфліктів та виборчих кампаній. Мова виступає в якості небезпечної агресивної сили, що здійснює цілеспрямований вплив на трансформацію людської свідомості. Найбільший негативний вплив здійснюють технології «промивання мізків», оскільки інформаційні атаки, впливаючи не лише на конкретного індивіда, але й на цілі покоління людей [18, с. 48].

Тексти політичних промов генерують різноманітні уявлення та почуття, ґрунтуючись на складній системі асоціацій. Політичні промови можна поділити на інформаційні, логічні, образні та змішані, залежно від використовуваних асоціативних принципів [26, с. 28]

. Характеризуючи тексти політичного спрямування, які втілюють інформаційні та емоційні функції, їх відносять до категорії «риторичного» типу. Риторичний статус може характеризувати як увесь текст, так і його окремі компоненти. З урахуванням особливостей організації політичних текстів, деякі з них структуруються за принципом тропа, тоді як інші лише використовують тропеїчні засоби. Серед засобів, що впливають на формування риторичного статусу політичної промови, варто виділити різноманітні елементи, такі як метафора, конотації, прецедентні тексти та міфологеми [2, с. 22-23].

Щодо лексичного складу політичної промови, він включає різні рівні лексики, вибір якої зумовлений її здатністю виражати важливі комунікативні смисли. Тут виділяють специфічні функціональні категорії: політичні прагмеми, що несуть постійну прагматичну інформацію і можуть виступати як діючі стереотипи, та політичні інформеми, які виконують структурно-інформативну

роль і піддаються впливу інфопрагмем, не маючи абсолютної семантичної або експресивної сталості [31, с. 105].

У політичному тексті слово, як складова висловлювання, є прагмемою – одиницею, семантика якої вказує на загальну орієнтацію тексту на адресата. Згідно з функцією у комунікативному акті, лексеми у політичній промові можна поділити на три категорії: мовленнєві звороти, які сприяють встановленню контакту; аксіологеми, що передають експресивну функцію; апелятиви, представляючи апелятивну функцію. Стилiстично, у політичних промовах активно використовують такі засоби, як алюзія, недомовленість, контрастність, доведення до абсурду смислу, а також акцентує увагу на тому, що адресату дуже важливо. Техніки парцеляції, безсполучникове поєднання однорідних членів речення та інші прийоми створюють враження багатства змісту об'єкта, про який йде мова.

Досліджуючи тексти політичних промов, важливо враховувати категорію емотивності, яка визначається системою мовних засобів, що використовуються для вираження емоційного плану тексту. Емотивний план включає параметри, такі як емотивна інтенція, спрямованість, модальність та тональність. У політичних промовах важливі категорії адресованості та модальності, де адресованість виявляється через особові займенники, модальні дієслова та інші мовні засоби. Модальність у тексті пов'язана зі ставленням автора до фактів та явищ [22]. Для політичних промов є притаманними наступні елементи:

1. Використання офіційної мови, щоб переконати аудиторію в тому, що певний кандидат або політична стратегія заслуговує на підтримку. Цього можна досягти за допомогою технічних термінів, аббревіатур або спеціалізованих термінів. Наприклад, «*The freedom to make your own health care decisions. And, yeah, your kids' freedom to go to school without worrying they'll be shot dead in the halls*» [79].

2. Використання риторичних прийомів: риторичні прийоми часто використовуються в політичних промовах, щоб привернути увагу потенційного виборця і переконати його діяти. Цього можна досягти за допомогою метафор,

звертань, порівнянь, повторень або перерахувань. Наприклад, «*America, I gave my best to you*»; «*Ms Harris could finally break the highest, hardest glass ceiling in the US by becoming the first female president*» [63].

3. Використання кліше: кліше часто використовуються у політичних промовах, щоб викликати емоції у виборців і спонукати їх до дії. Цього можна досягти завдяки використанню образів, символів або стереотипів. Наприклад, «*In Minnesota, we respect our neighbours and the personal choices they make. And even if we wouldn't make the same choices for ourselves, we've got a Golden Rule - mind your own damn business!*» [79].

4. Використання гумору: гумор можна використовувати у політичних промовах, щоб привернути увагу виборця і змусити його замислитися. Цього можна досягти за допомогою дотепних висловів, карикатур або відео. Наприклад, «*It's the fourth quarter. We're down a field goal. But we're on offence. We're driving down the field. And, boy, do we have the right team to win this*»; «*These days, it's really a pleasure anywhere in New York without a subpoena for my appearance*» [67; 79].

Головна мета політичної промови – поінформувати аудиторію, створити враження взаємодії, підкреслити достовірність інформації та переконати в достовірності політичного меседжу. Для досягнення цих цілей, текст політичної промови повинен бути стислим, лаконічним, виразним, інформативним та переконливим. Основна задача полягає у ефективній передачі ключової інформації, впливі на аудиторію та створенні умов для її невимушеного повторення, фокусуючись на легкості сприйняття через правильне мовленнєве оформлення. Політичне мовлення має приваблювати потенційних виборців, адже ефективність виборчої кампанії визначається вмінням створити якісний текст промови. Вербальний аспект у політиці є важливим, оскільки саме словесний контент робить політичну ідею реальною та активною. У текстах політичних промов використовують різноманітні мовні засоби для лаконічного та виразного представлення переваг того чи іншого кандидата.

Під час створення тексту політичної промови критично важливо аналізувати значення лексики та розуміти, як ефективно включати її в структуру

тексту, враховуючи при цьому інтереси та очікування цільової аудиторії. Суттєво формувати яскраві образи, щоб викликати позитивні емоції та створювати креативний та естетично приємний текст. Таким чином, текст політичної промови – це малий текст, спрямований на підтримку певного політичного актора, реалізуючи ефект переконання та впливу, заснований на короткому інформаційному повідомленні. Він обмежений обсягом знаків, і особливістю його є потреба в ємності використовуваних слів [59, с. 18].

У зв'язку із вищевикладеним можливо зробити висновок, що політична промова являє собою ключовий інструмент політичної комунікації, корисний як для політичних акторів, так і для потенційних виборців. Політики мають можливість інформувати споживачів про власні переваги та особливості свого політичного курсу, а виборці отримують швидкий доступ до необхідної інформації. Політичні промови створюють унікальні короткі тексти, які відрізняються своїм змістом та візуальним оформленням, мають багатофункціональний характер при обмеженій кількості символів і забезпечують ефективний комунікативний ефект. При створенні текстів політичних промов використовують широкий спектр лінгвістичних засобів для привернення уваги потенційних виборців та яскравого викладу переваг голосування за конкретного кандидата, активізуючи їхню увагу та пам'ять.

1.4 Аналіз стратегій мовного маніпулювання у виступах політичних лідерів

В основу будь-якої політичної стратегії покладено ідеологічні елементи, що використовуються у процесі здійснення маніпулятивного впливу на аудиторію. Забезпечення підтримки власної політичної позиції та переконання аудиторії здійснюється шляхом реалізації регулятивної функції, сутність якої полягає у впливі на свідомість і поведінку людини шляхом формування певних емоцій, навіювань чи переконань. У даному випадку політик має не лише інформувати аудиторію, а схилити її до прийняття певного рішення, що

стимулює суспільну активність. У цьому зв'язку пропонуємо звернути увагу на використання мовних засобів маніпулятивного впливу у промовах кандидатів у президенти США на виборах 2024 року.

Варто зауважити, що для Д. Трампа є притаманним використання достатньо агресивних стратегій мовного маніпулювання, сутність яких полягає у постійному звинуваченні опонентів у шахрайстві. Протягом чотирьох років після поразки на президентських виборах США 2020 року, Д. Трамп у своїх інтерв'ю акцентував увагу на неправдивості тверджень щодо того, що причиною його поразки стала масштабна фальсифікація. Після початку у вересні 2024 року дострокового голосування та голосування засобами поштового зв'язку, що у подальшому надасть змогу остаточно визначитись із результатами виборів цього року, колишній президент підсилює страхи виборців через поширення фальшивих заяв про підступність та шахрайство опонентів.

Предвиборна кампанія Д. Трампа характеризується високим рівнем поширення дезінформації з метою ведення потенційних виборів в оману. Такі маніпулятивні стратегії підривають змістовність обговорень, ускладнюючи, а в окремих випадках і унеможливаючи, обговорення суспільно важливих питань, що ґрунтуються на правдивих відомостях. У США стратегії дезінформації почали активно поширюватися саме командою Д. Трампа, який безпідставно посилює недовіру до чесності виборів та підриває довіру своїх прихильників до інституту виборів у цілому [66, с. 33].

Не зважаючи на те, що Д. Трампу було відмовлено у задоволенні усіх пред'явлених позовів щодо скасування результатів виборів 2020 року, у сьогоднішній передвиборній кампанії він з упевненістю у власній правоті, маніпулюючи свідомістю своїх виборців, робить заяви про масове шахрайство та обов'язкове притягнення усіх винних осіб до кримінальної відповідальності. Це достатньо яскраво простежується у наступній публікації Д. Трампа у соціальній мережі «*Truth Social*»: «*The 2024 Election, where Votes have just started being cast, will be under the closest professional scrutiny and, WHEN I WIN, those people that CHEATED will be prosecuted to the fullest extent of the Law, which will*

include long term prison sentences so that this Depravity of Justice does not happen again» [61].

Однією з найпоширеніших стратегій маніпулятивного впливу у передвиборчій кампанії Д. Трампа є звинувачення демократів у «безсовісній поведінці»: *«The Democrats are talking about how they`re working so hard to get millions of votes from Americans living overseas. Actually, they are getting ready to CHEAT! They are going to use UOCAVA to get ballots, a program that emails ballots overseas without any citizenship check or verification of identity, whatsoever» [60].*

В обох вищепредставлених прикладах Д. Трамп використовує лише великі літери при написанні окремих слів, а саме «коли я переможу» та «обмарували», що привертає увагу аудиторії, сприймається в якості чогось безумовного і правдивого, залишаючи поза увагою інший текст, внаслідок чого зміст повідомлення розглядається як другорядний. Фактично маніпулятивна передвиборна стратегія Д. Трампа ґрунтується виключно на звинуваченнях опонента, а також формування власного образу «жертви», акцентуючи увагу на намаганнях позбавити його перемоги на президентських виборах 2024 року.

Залякування та насильство використовуються в багатьох країнах по всьому світу, а їх використання в США має тривалу історію. Д. Трамп неодноразово публічно словесно атакував виборчих чиновників і обраних посадових осіб, які відмовилися допомогти йому скасувати результати попередніх виборів. Ці напади спонукали деяких із його прихильників погрожувати чиновникам та їхнім родинам фізичною розправою, але президент не засуджував погрози та не намагався їх придушити [66, с. 35].

Іноді в своїх виступах Д. Трамп використовує лайливі та образливі слова», що спрямовані на приниження опонентів. До того ж, у таких мовленнєвих зворотах приховуються намагання сформувавши образ безстрашного опонента. Наприклад, *«Where is the U.S. Attorney General and FBI to INVESTIGATE? Where is the Pennsylvania Republican Party? We will WIN Pennsylvania by a lot, unless the Dems are allowed to CHEAT. THE RNC MUST ACTIVATE, NOW!!!» [65].*

Варто зауважити, що як у 2016 році, так і у 2024 році Д. Трампом активно використовуються інструменти дезінформації та поширення фейкових новин у соціальних мережах за допомогою ботів. Такі боти є самостійними обліковими записами, що функціонують автономно, та попередньо запрограмовані на здійснення агресивного поширення радикальних повідомлень політичного змісту та подальше формування ілюзії про існування високого рівня підтримки громадськості. Подібні тактики є найбільш поширеними у процесі формування громадського дискурсу і викривлення політичних поглядів. Боти, що використовуються у політичних процесах, маскуються під звичайні облікові записи людини, поширюючи дезінформацію та призводячи до погіршення політичної ситуації, як правило у таких соціальних мережах як Facebook і Twitter. Також, використання таких ботів є можливим з метою поширення інформації з негативним контекстом через соціальні мережі, що має відношення до кандидата, а також через членів окремої демографічної групи, яка має змогу проголосувати за конкретну особу, а основною ідеєю виступає формування перепон у процесі реалізації свого виборчого права [73].

Під час виборів 2024 року «політичні» боти активно використовувалися прихильниками кандидата на пост президента США Д. Трампа з метою створення X-хештегів та ведення Facebook-сторінок, через які автоматично поширювалися повідомлення негативного змісту. Наприклад, *«Reminder that Kamala Harris is not constitutionally eligible to be either President or Vice President and is currently illegally serving as VP»*, що є рейковою новиною [58].

У контексті досліджуваного питання на увагу заслуговує передвиборча кампанія К. Гарріс, маніпулятивні стратегії якої передбачають використання такого прийому як глузування. Таким чином кандидатка на пост президента США у 2024 році намагається не лише представити опонента в ролі об'єкта насмішки, але й змусити його нервувати та необережно висловлюватися на публіці, що може негативно вплинути на його рейтинги. Зокрема, Г. Клінтон, яка була противником Д. Трампа на президентських виборах США у 2016 році

вказала наступне: «*If Republican leaders don't enjoy being called weird, creepy and controlling, they could try not being weird, creepy and controlling*» [77]

Для агітаційних промов К. Гарріс є характерним використання прийомів пригночення та навіювання страхів. Її представниками достатньо часто використовуються такі слова як жебрацтво, банкрутство, економічна прірва, бардак, зростання тарифів, інваліди, презирство, безвідповідальність, захист власних інтересів, що супроводжуються достатньо емоційними реакціями. Наприклад, «*Just imagine Donald Trump with no guardrails, and how he would use the immense powers of the presidency of the United States. Not to improve your life, not to strengthen our national security, but to serve the only client he has ever had: himself*» [74]. Подібні мовленнєві засоби спрямовані на свідомість переважно соціально незахищених категорій населення та виступають в якості своєрідної провокації до повстання проти приходу до влади Д. Трампа.

У контексті досліджуваного питання заслуговують на увагу неодноразове порушення Д. Трампом чутливих тем, зокрема на основі расової приналежності. Зазначена тема неодноразово використовувалася сторонниками К. Гарріс через призму глузування над Д. Трампом, ахіллесовою п'ятою якого, як виявилось, є саме насмішки над ним. При цьому, на липневому мітингу 2024 року він фактично оприлюднив своє слабе місце, заявивши: «*I hate when people laugh at me*» [77].

На Національному з'їзді Демократичної партії колишня перша леді М. Обама пригадала висловлювання Д. Трампа щодо мігрантів, які, на його думку, виконують «чорну роботу». Вона нагадала кандидату в президенти США, що і його попередник у Білому домі, і його опонент від Демократичної партії є чорношкірими: «*Who's going to tell him that the job he's currently seeking might just be one of those Black jobs?*» [57]

Ще одним психологічним прийомом маніпулятивного впливу є використання стратегії дескредитації. Наприклад, характеризуючи Д. Трампа як нікчемного, дрібного та маленького, М. Обама вказала наступне: «*Going small*

is never the answer. Small is petty, it's unhealthy and, quite frankly, it's unpresidential» [75].

Колишній президент США Б. Обама також у своїй промові висміяв постійне ниття Д. Трампа: *«There's the childish nicknames, the crazy conspiracy theories, this weird obsession with crowd sizes»* [64]. Після цього Б. Обама зробив відповідний жест, зробив невеличку паузу, аби аудиторія зрозуміла натяк. Отже, в даному випадку одночасно використано як вербальні, так і невербальні інструменти маніпулятивного впливу на аудиторію.

У контексті аналізу політичних промов на прикладі виборів президента США 2024 року, зокрема висловлювань обох кандидатів на адресу одне одного, на увагу заслуговує висловлювання американського сенатора Дж. Маккейна: *«Ніколи не вступайте в боротьбу зі свинею. Ви обидва забруднитесь – і свині це подобається»* [56].

Переважає більшість демократів, у тому числі й президент Дж. Байден, надавали Д. Трампу величезного значення, сприймаючи його в ролі лідера темного політичного руху, який прагне знищити демократичні цінності та традиції. При цьому, останньому подобається, коли його називають фашистом чи авторитарною особистістю, оскільки це свідчить про існування страху перед ним, а він дуже прагне, аби його боялися та визнавали його могутність. У той же час, глузування показує слабкість Д. Трампа, а насмішки зменшують його роль як лідера.

У зв'язку із вищевикладеним можливо зробити висновок, що для Д. Трампа є притаманним використання агресивних стратегій мовного маніпулювання виборцями з акцентуванням уваги на нечесності та махінаціях опонентів, зокрема щодо програшу на попередніх виборах президента США у 2020 році. При цьому, високий рівень дезінформаційних меседжів Д. Трампа не лише вводять в оману потенційних виборців, але й порушують змістовність обговорень суспільно важливих питань. У той же час, маніпулятивні стратегії кандидатки в президенти США К. Гарріс передбачають маніпулювання імпліцитними смислами висловлювань.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ВИСТУПІВ ПОЛІТИЧНИХ ЛІДЕРІВ (НА ПРИКЛАДІ ПРЕЗИДЕНТСЬКИХ ВИБОРІВ США 2024)

2.1 Поняття, способи та методи політичного перекладу

Збільшення контактів між представниками різних мовних спільнот у різних сферах наукового пізнання зумовлює потребу у здійсненні якісного перекладу текстів з однієї мови на іншу. Питанням лексично-семантичних характеристик тексту та їх відтворенні при перекладі іноземною мовою присвячено багато наукових робіт. Актуальність даного питання пов'язана із недостатнім знанням процесу перекладу з рідної мови на іноземну, а також збільшеним останнім часом інтересом до соціальних і культурних закономірностей тексту, які необхідні для забезпечення високої якості перекладу.

Актуальним є створення тексту, який може бути повноцінною заміною для оригінального тексту в процесі міжкультурної комунікації за допомогою іноземної мови. Перекладачі враховують лексико-семантичні особливості англійських текстів будь-якої тематики при перекладі документів іноземною мовою, визначають семантичну близькість тексту рідною мовою і тексту іноземною мовою.

Будь-який текст, який підлягає перекладу, повинен бути точним і повним викладом матеріалу. При цьому, в окремих випадках дозволяється наявність тих виразних елементів, які використовуються в художній літературі і які надають мові емоційну насиченість, що на пряму залежить від тематики тексту, який перекладається. Спеціаліст, який безпосередньо займається перекладом тексту, намагається виключити можливість довільного тлумачення перекладених пропозицій. У цьому зв'язку доцільно зауважити, що при перекладі наукових текстів практично відсутні такі виразні засоби, як метафори, метонімія та інші стилістичні фігури, які широко використовуються в художніх творах для додання живої, образної мови. У той же час, переклад художніх творів здійснюється із

урахуванням мовної специфіки відображення різноманітних мовних оборотів у конкретній мові [23, с. 90].

У залежності від того, який саме текст підлягає перекладу, існує потреба у врахуванні можливості використання експресивних мовленнєвих оборотів, оскільки у деяких випадках є необхідним збереження одного із принципів наукової термінології, а саме точності та ясності думки. У цьому зв'язку можливо стверджувати, що наукові тексти є дещо «сухими», позбавляючи окремих елементів емоційного забарвлення. При цьому, протилежна картина спостерігається при перекладі художніх творів чи публіцистичних текстів.

Перекладачеві необхідно не тільки зберегти сенс оригінального тексту, але й побудувати речення таким чином, щоб вони були зрозумілі носію мови. У зв'язку з цим проблема рівнів еквівалентності при перекладі постає в новому світлі. Різні вчені виділяють різні рівні еквівалентності тексту в оригіналі й перекладу тексту. Більшість з них вважають, що еквівалентність слід розглядати на рівні лексики і граматики, проте все ж таки єдиної позиції до цього часу не сформовано.

Важливо враховувати більш високі рівні (рівень тексту, культурний рівень тощо). Еквівалентність на цих рівнях має такий же прагматичний вплив на одержувача інформації, як і текст оригіналу. Коли фахівець здійснює переклад з української на англійську (і навпаки), він починає з перетворення лексичних і семантичних особливостей тексту на рівні окремого речення як мінімальної мовної роботи. Однак це не граматичне речення. Така пропозиція має узгоджуватися за формою, включена в конкретну мовну ситуацію і має конкретну комунікативну задачу. Таким чином, основна увага приділяється комунікативній перспективі пропозиції. Саме фактична сегментація виконує комунікативну функцію, передає інформацію і впливає на вибір граматичних і семантичних структур, спосіб побудови пропозиції [71].

У текстах політичної тематики дуже часто містяться згадки про історичні події, відомих особистостей, реалії у різноманітних сферах суспільного життя, а також використовується лексика, яка містить значимі культурні та національні

маркери. Таке явище прецедентності викликає проблему для перекладача, оскільки потребує пошуку шляхів для адекватного відображення інформації. Лексичні одиниці політичних промов можуть мати більше семантичне навантаження, а їх ключовою функцією виступає не лише опис якогось явища, а встановлення взаємозв'язку. Зазначений факт потребує визначення відмінностей між використовуваних у політичних текстах слів та лексику англійських політиків у цілому. Так, у процесі політичного перекладу до уваги приймається не лише загальний контекст тексту, але й політичного дискурсу в цілому.

З метою забезпечення якісного політичного перекладу перекладач має, хоча б на базовому рівні, володіти знаннями щодо функціонування політичних систем мовою оригіналу та у перекладі, а також основною термінологією. У цьому зв'язку є логічним використання порівняльного аналізу не лише мовних систем, але й політичних особливостей. Завдяки використанню методу політичного аналізу забезпечується належне усвідомлення не лише специфіки функціонування політичних систем, але й досягнення правильного сприйняття текстів аудиторією.

У процесі політичного перекладу в обов'язковому порядку до уваги приймається той факт, що такі тексти і промови виступають в якості своєрідних індикаторів національних цінностей, лінгвокультурної специфіки та відображенням політичної ситуації в державі у цілому. Отже, потрібно з великою ретельністю підходити до процесу передачі інформації та використовувати способи мовленнєвої передачі у перекладі, які є політично коректними [16, с. 144-145].

Переклад текстів повинен базуватися на використанні не лише однієї моделі. Разом із граматичними трансформаціями, які знаходять свій прояв у процесі семантичного аналізу початкового тексту та побудові висловлювань, у процесі перекладу використовуються й методики лексичного та синтаксичного перефразування, семантичного перетворення тощо.

Так, у відповідності до позиції Я. І. Рецкер, лексичними трансформаціями виступають специфічні логічні прийоми мислення, використання яких сприяє

розкриттю сутності та значення іншомовних слів, аналог яким наявний у рідній мові. За загальним правилом прийнято виділяти сім основних різновидів трансформацій, якими є наступні: диференціація значення, конкретизація, генералізація, змістовний розвиток, антонімічний переклад, цілісне перетворення, компенсація витрат при перекладі [1].

Існування розбіжностей у структурній побудові певної мови може зумовлювати виникнення труднощів, що безпосередньо пов'язані із зберіганням та передачею інформації при перекладі слів на іншу мову. Враховуючи те, що будь-яке слово виступає в якості лексичної одиниці загальної лексичної системи, внаслідок чого спостерігається наявність унікального семантичного навантаження, у зв'язку із чим спостерігаються випадки відсутності збігів між лексичними системами обох мов. Отже, ключову роль відіграють лексичні трансформації, що розглядаються в якості відхилення від словникових відповідників.

У разі встановлення факту наявності подібного відхилення у процесі перекладу слів чи словосполучень з англійської на українську мови, існуюча лексична одиниця трансформується у мові перекладу на іншу, що надає дещо іншого значення у порівнянні з тим, що подано на мові оригіналу, внаслідок чого можливо стверджувати про наявність лексично-семантичних трансформацій. Сутність останньої полягає у заміні певних лексичних одиниць в одній мові на інші, які в деяких випадках навіть не виступають словниковими еквівалентами [23, с. 91].

При здійсненні перекладу будь-якого тексту з української на англійську (і навпаки), простежується чітка тенденція певних лексичних та семантичних особливостей, які переважають у порівнянні з іншими. Якщо звернути увагу на окремі аспекти кількісного співвідношення використовуваних лексичних трансформацій, то можна помітити тенденцію відмови в процесі перекладу від деяких семантично надлишкових слів, які не мають важливого семантичного та сенсового значення для розуміння сутності тексту.

Специфіка перекладу окремих текстів та публікацій, зокрема, політичних промов, обумовлена, перш за все, наявністю в мові оригіналу усталених термінів і виразів, у вузькій області, словникових зворотів, притаманних для конкретного культурного середовища тощо. Функціональні, структурні та семантичні характеристики різноманітної термінології надають змогу сформулювати наступне визначення. Так, терміном або науковою категорією є слово або словосполучення, що використовуються у функціонуванні основи будь-якого мовного стилю, що виражає ключове поняття, володіє чіткими смисловими межами, обмеженими можливостями, звичками [8, с. 67]. У той же час, у науковій літературі зазначається, що найбільші труднощі викликає не сам переклад термінів у конкретній науковій сфері, що зумовлені закріпленням у тлумачних та перекладацьких словниках та довідниковій літературі, але й специфічними лексико-семантичними принципами побудови, сутність та значення яких зумовлюється конкретними мовними та культурними аспектами [13, с. 93].

Однією із обов'язкових умов забезпечення еквівалентності перекладу виступає збереження ключових комунікативних цілей. З метою досягнення поставлених завдань перекладач має здійснювати формальні перетворення, які у науці перекладознавства прийнято розглядати в якості «лексичних трансформацій». На сьогоднішній день ключовими факторами, які впливають на виникнення лексично-семантичних трансформацій, виступають наступні:

- притаманність різноманітних характеристик предметам, явищам чи поняттям;
- існування відмінності у смисловому вираженні слова;
- характеристики семантичного контексту та специфіка сполучення слів [42, с. 254].

Слова в англійській мові мають більш абстрактний характер, ніж аналогічні в українському перекладі. Прийом узагальнення знаходить своє відображення у випадках, коли слово або словосполучення вихідної мови з більш вузьким значенням замінюється відповідним з англійської, але з більш широким

значенням. Подібні зміни у процесі перекладу тексту можуть бути складними. Відбувається трансформація як окремих слів, так і пропозицій в цілому.

Незважаючи на те, що лексичні одиниці не мають загальної внутрішньої форми і схожих семантичних компонентів, вони в достатній мірі передають смисловий зміст, виражений в різних мовах. У контексті перекладу важливо відзначити структурні та логічні перетворення, які включають:

1. Ситуаційна компенсація (перекладач використовує цей тип трансформації при необхідності введення власних приміток, так званих виносок. Відходячи від постулату про невидимість здійснюваного посередництва, він використовує виноски як експлікативний метод, що допомагає заповнити переклад, швидше за все, невідомою для одержувача культурною інформацією).

2. Стилїстична компенсація (переклад, зокрема, різноманітних документів, іноді включає в себе виправлення стилїстичних помилок, заміну неправильних, помилкових поєднань слів і приведення вихідного тексту до бажаного стилю викладу мовою перекладу).

3. Логїчна і граматична компенсація (при перекладі рукописних документів можуть бути важко читані або нечитабельні місця) [8, с. 64-65].

У процесі перекладу існує потреба у відновленні логїко-граматичного зв'язку пропозиції. Таким чином, можна зазначити, що прийом лексичного опущення, узагальнення, прийом семантичного розвитку і цілісної трансформації найбільш часто використовуються при перекладі, і, крім того, можна виділити групу структурно-логїчних перетворень в якості доповнення до поточних перетворень перекладу. У процесі перекладу реалізуються наступні стратегії.

1. Стратегія загальної оцінки стилїстичної близькості тексту в оригіналі і тієї групи текстів, до якої повинен належати текст перекладу. При реалізації цієї стратегії перекладач повинен оцінити ступінь емоційності і виразності перекладеного тексту (українською мовою) і привести його, обравши відповідні еквіваленти, у відповідність з нормами англїйського художнього, наукового чи політичного дискурсу.

В рамках цієї стратегії необхідно виділити всі ті частини перекладеного тексту, де його автор підкреслює свою особисту думку, створює «ефект присутності». Подальший пошук перекладацьких рішень слід вести відповідно до норм англійського дискурсу. Суб'єктивну, категоричну особисту оцінку рекомендується перетворити в більш імпліцитну оціночну характеристику англійського тексту з меншим ступенем категоричності. Врахування цих особливостей при перекладі більше сприяє забезпеченню прагматичної еквівалентності оригінального тексту і тексту перекладу, ніж пряма передача всіх особливостей оригінального тексту, які порушують норми англійського тексту.

2. Необхідно дотримуватися структури організації тексту перекладу (поділ тексту на абзаци з урахуванням меж суперфразової єдності у вигляді сегментів тексту (усного або письмового), що характеризуються відносною семантичною і функціональною завершеністю, тісними логічними, граматичними і лексичними зв'язками, що об'єднують компоненти тексту.

3. Структурне перетворення конкретних речень, включених у вихідний текст, у речення мовою перекладу. За загальним правилом у процесі перекладу на англійську мову відбуваються такі перетворення: структурна трансформація і поділ пропозиції; об'єднання речень під час перекладу; перетворення, пов'язані з логічним поданням інформації у тексті; доповнення або пропуски, що забезпечують дотримання прийнятих граматичних норм побудови речення в англійській мові; логічне розташування семантичних груп [70].

При виконанні перекладу художніх та наукових текстів варто приймати до уваги наступні аспекти:

1. Визначити технічну складність, обсяг і лінгвістичні особливості.
2. Перекладач має володіти знаннями у різних сферах, у тому числі культурній та лінгвістичній областях.
3. В окремих сферах наукового пізнання існує потреба у використанні спеціальних методів перекладу, у тому числі й використання двомовних словників.

4. Перекладач повинен знайти мовні структури з тим же виразом, що і написані на вихідній мові.

5. Якість перекладу повинна бути перевірена належним чином, і повинна бути проведена остаточно сувора перевірка, щоб переконатися, що процес був виконаний правильно і перекладені документи готові до використання у практичній діяльності [70].

Таким чином, процес перекладу обов'язково включає у себе реконструкцію тексту, засновану на розумінні та інтерпретації перекладача. Водночас, переклад – це скоріше акт міжкультурної комунікації, аніж акт міжмовної комунікації. Сутнісне значення слова, яке перекладається, напряду залежить від семантичних характеристик, а також способів поєднання слів. У випадку конституального використання слів у художніх творах, часто знаходить свій прояв глибоке усвідомлення автором його семантичної структури. Це обґрунтовано властивими для слова парадигматичними і семантичними зв'язками, внаслідок чого лексичний потенціал слова розкривається будь-якою мовою. Отже, ефективність міжмовної та міжкультурної комунікації забезпечується шляхом усвідомлення мовних та комунікативних компетенцій перекладача, його здатності правильно обирати ті чи інші варіанти переклади, використовуючи при цьому різноманітні лексико-семантичні трансформації.

2.2 Особливості відтворення стратегій мовного маніпулювання у виступах політичних лідерів у перекладі

Процес перекладу політичних промов передбачає забезпечення повної реконструкції тексту, у тому числі й передачу стратегій мовного маніпулювання, що ґрунтується на інтерпретації та розумінні перекладача. Важливість повноцінного відтворення стратегій мовного маніпулювання у виступах політичних лідерів виступає своєрідною формою міжкультурної комунікації, що забезпечується через призму усвідомлення комунікативних та мовленнєвих компетенцій перекладача, його уміння правильно обирати ті чи інші варіації перекладу, а також здійснювати підбір лексичних і семантичних трансформацій [10, с. 36].

Одним із найпоширеніших методів маніпулювання в американському політичному дискурсі під час передвиборної кампанії у США 2024 року можливо вважати апеляцію до єднання та зближення з аудиторією на підсвідомому рівні, що забезпечується шляхом використання займенника «*we*» або «*ми*». Наприклад:

«It is a great honor for us to be your nominees. This is a campaign based on the power of the people, and together we are forging a new way forward» [68].

«Для нас – велика честь бути вашими номінантами. Це – кампанія, заснована на силі народу, і разом ми прокладаємо новий шлях вперед» [9].

Варто зауважити, що при перекладі зазначеної промови кандидатки у президенти США К. Гарріс, перекладач підвищує маніпулятивний вплив на аудиторію шляхом повторення займенника «*ми*» двічі. Таким чином аудиторії навіюється думка, що суспільство здійснює вагомий внесок у досягнення поставленої мети, в даному випадку – це «*прокладаємо новий шлях вперед*». Повторення займенника «*ми*» створює ефект посилення значимості кожної людини, внаслідок чого можливо приховати маніпулятивний елемент повідомлення для реципієнта.

Досліджуючи детальніше зазначені приклади повідомлень кандидатів у президенти США на виборах 2024 року, можливо стверджувати про існування

помітного комбінованого використання декількох стратегій єдності між мовцем та аудиторією. За допомогою неодноразового повторення забезпечується ефект вкорінення бажаного образу у свідомість аудиторії, а також використання метафор для підвищення емотивного впливу на потенційних виборців.

Наприклад:

«But we're stuck in that war unless I'm president. I'll get it done. I'll get it negotiated. I'll get out. We gotta get out» [72].

«Але ми застрягли в цій війні, якщо тільки мене не оберуть президентом. Я це зроблю. Я проведу переговори. Я вийду звідти. Ми повинні вийти» [37].

У вищепредставленому прикладі мовець апелює до єдності американців через призму почуття переживання за долю батьківщини, викликаючи таким чином відчуття відповідальності за майбутнє країни в усіх виборців. Маніпулятивна мета такого повідомлення досягається за допомогою використання займенника «*we*» (ми), а також неодноразового застосування займенника «*I*» (я). Фактично меседж даного повідомлення полягає у наступному: якщо ви мене виберете, я потурбуюсь про безпеку держави та кожного з вас, тобто схилити реципієнта до голосування за конкретного кандидата.

При перекладі перекладачем збережено маніпулятивні елементи, що забезпечується шляхом збереження повторень першої особи множини, внаслідок чого формується підсвідомий взаємозв'язок між мовцем і реципієнтом. За допомогою конкретизації місця, звідки мовець обіцяє вийти – «звідти», тобто з війни, забезпечується підвищення маніпулятивних стратегій.

До того ж, стратегія маніпулювання до єдності з аудиторією може використовуватися з метою протиставлення мовця та інших політичних сил. У такому випадку створюється своєрідний контраст. Наприклад:

«Biden and Kamala got us into this war in Ukraine, and now they can't get us out. They can't get us out» [72].

«Байден і Камала втягнули нас у війну в Україні, і тепер вони не можуть нас звідти вивести. Не можуть» [37].

Використання такого підходу надає можливість представлення аудиторії думки, що завдяки рішенням представників певної політичної сили, зокрема конкретних політиків, настають негативні наслідки, при цьому демонструючи перевагу оратора (в даному випадку Д. Трампа) над опонентами. До того ж, повторення словосполучення «*can not*» фокусує увагу реципієнтів на невдачах об'єкта повідомлення, внаслідок чого підвищується значимість можливої перемоги Д. Трампа. При цьому, при перекладі зазначеного прикладу перекладачем використано метод опущення, оскільки в оригіналі словосполучення «*get out*» представлено у повторі.

«We are literally having a choice as the American people about choosing a path that is about the rule of law and democracy, or something that admires dictators» [52].

«Ми, американський народ, у буквальному сенсі слова, стоїмо перед вибором: вибрати шлях, який буде пов'язаний із верховенством права, демократією, або – із захопленням диктаторами» [30].

У вище представленому прикладі займенник «*we*» використовується лише один раз, проте мовцем, з метою підвищення маніпулятивного впливу на реципієнта, застосовується уточнення – «*American people*». Слово «*people*» в англійській мові має декілька значень, зокрема «люди», «населення», «народ», «нація», проте перекладачем використовується саме слово «народ», що дозволяє здійснювати більш високий маніпулятивний вплив на потенційних виборців, оскільки виступає в якості критерію об'єднання людей однієї країни.

Використання способу порівняння між «*rule of law*», «*democracy*» та «*dictators*» забезпечує формування у респондентів почуття відповідальності за прийняті ними рішення. З метою збереження маніпулятивного ефекту перекладачем використано дослівний переклад представленої фрази. Такі засоби маніпулятивного впливу, навіть у перекладі, маніфестують підвищення ворожого ставлення до позиції опонента, а також патріотичних почуттів та громадянської гідності, завдяки протиставленню майбутньої поразки верховенства права і демократичних засад диктатурі. Акцентування уваги на єдності американського

народу забезпечує навіювання відчуття патріотизму, тим самим підвищуючи шанс успішної маніпуляції К. Гарріс по відношенню до опонента Д. Трампа.

Варто зауважити, що однією з найпоширеніших та найбільш ефективних мовних стратегій мовного впливу у процесі передвиборчих компаній, у тому числі й у США 2024 року, є маніпулювання почуттям страху реципієнтів. Комунікативною метою таких стратегій, як правило, є схилення аудиторії до дій або намагання обмежити дії населення у виборі кандидата. Наприклад:

«If not, that war will never end, and will phase into WORLD WAR III. Comrade Harris will NEVER BE ABLE TO END THE WAR, and hasn't. Nothing will change except THE DEATH AND DESTRUCTION WILL ONLY GET WORSE!» [54].

«Якщо ні, то ця війна ніколи не закінчиться і перейде в фазу Третьої світової війни. Товаришка Гарріс НІКОЛИ НЕ ЗМОЖЕ ЗАКІНЧИТИ ВІЙНУ, і не змогла. Нічого не зміниться, окрім того, що СМЕРТЬ і РУЙНУВАННЯ стануть тільки гіршими!» [7].

У представленому вище прикладі прослідковується чітка маніпулятивна мета повідомлення кандидата в президенти США Д. Трампа: обрання президенткою США К. Гарріс призведе до Третьої світової війни. У даному спостерігається створення негативних образів та асоціацій, які викликають тривогу за власне майбутнє, наштовхуючи на уникнення джерел потенційної загрози, тобто не голосувати за К. Гарріс. За допомогою представлення тексту великими літерами забезпечується формування додаткового акценту на необхідності голосування за Д. Трампа, оскільки лише його президенство гарантує захист американського народу. Отже, при перекладі зазначеного уривку передача обох маніпулятивних завдань здійснюється завдяки складнопідрядним реченням, коли основний елемент маніпулятивного впливу зберігається у головному реченні, а другорядний передається через призму підрядного.

Використання такої стратегії маніпулятивного впливу як апелювання до страхів аудиторії виступає в якості одного із необхідних важелів впливу на потенційних виборців. Таким чином забезпечується встановлення оперативного тимчасового контролю над реципієнтами. Особливої актуальності зазначений

метод набуває у контексті військових дій на території України, а також між Ізраїлем і Газою, оскільки гарантії безпеки протягом короткого терміну є необхідним та основним заходом для подолання можливих наслідків для США.

«The moms and dads of America don't want their kids fighting Ukraine and Russia, and we're not going to have our soldiers die across the ocean» [53].

«Мами і тата Америки не хочуть, щоб їхні діти воювали з Україною та Росією, і ми не дозволимо, щоб наші солдати гинули за океаном» [6].

У представленому вище прикладі використано маніпулятивну стратегію, ключовою метою якої виступає прихилення потенційних виборців віддати свій голос за Д. Трампа шляхом навіювання страху залишитися без захисту перед загрозою можливого залучення до війни дітей американських громадян. Для досягнення поставленої мети Д. Трампом використовується високий рівень емоційної напруженості та достатньо різких мовленнєвих зворотів із негативною конотацією, зокрема «*don't want*», «*not going*», а також категоричного способу проголошення промови.

Словосполучення «*not going*» має декілька словникових відповідників, наприклад, «*не збираємось*», «*не допустимо*», «*не плануємо*», «*не бажаємо*» тощо. Проте, перекладачем використано варіант «*не дозволимо*» у множині, що викликає у потенційних виборців відчуття обов'язку не лише перед близькими, але й іншими громадянами, оскільки має місце підсвідома екстраполяція позиції мовця на населення США. У цьому зв'язку мова йде про підсилення відчуття страху виборців перед можливою відповідальністю за майбутнє Америки, при цьому маніпулятивний ефект має звернення до реципієнта на рівні підсвідомості.

Використання стратегії звернення до страхів потенційних виборців не завжди має на меті спонукання аудиторії до вчинення конкретних дій. Це достатньо яскраво прослідковується у наступному прикладі:

«I will not allow the Jewish state to be threatened with destruction, I will not allow another holocaust of the Jewish people, I will not allow a Jihad to be waged on America or allies, and I will support Israel's right to win its war on terror» [69].

«Я не дозволю, щоб єврейській державі загрозувало знищення, я не дозволю ще одного голокосту єврейського народу. Я не дозволю вести джихад проти Америки або наших союзників, і я підтримаю право Ізраїлю на перемогу у війні з тероризмом, і він повинен виграти її швидко» [28].

У наведеному прикладі розглянуто уривок із виступу кандидата у президенти США Д. Трампа щодо протистояння Ізраїлю терористичним актам. Ключовою маніпулятивною метою такого меседжу є об'єднання американських громадян на тлі зовнішніх загроз, недопущення нових терористичних актів на території Америки та потенційної ескалації й активізації екстремістів у США. Підвищення рівня стурбованості американців щодо діяльності радикальних релігійних груп, що є цілком обґрунтованим у США, може викликати небезпеку як для громадян, так і держави в цілому. У цьому зв'язку використовуються повтори та емоційно насичені елементи, що дозволяє підвищити ефект навіювання та рівень маніпулятивного впливу промови в цілому.

Так, маніпулятивний вплив повідомлення забезпечується шляхом використання повторів («*I will not allow*» – «*I will not allow*»), що дозволяє підвищити емоційне навантаження повідомлення. Протиставлення («*I will not allow*» – «*I will*») фактично знеособлює реципієнта та збільшує обсяг потенційної аудиторії. У процесі перекладу у повній мірі збережено ефект навіювання та емоційний заряд повідомлення, що сприяє коректній передачі маніпулятивних елементів. Саме поєднання напруги та гри зі страхами американців, зокрема «*джихад проти Америки*», забезпечує об'єднання різних категорій виборців у протистоянні потенційним загрозам. Отже, емоційні елементи промови Д. Трампа передано шляхом використання емоційних відповідників, які є зрозумілими для україномовної аудиторії («*Я не дозволю*» – «*Я не дозволю*»), протиставлення («*Я не дозволю*» – «*Я підтримаю*»), градації («*ще одного голокосту*», «*джихад проти Америки*», «*перемогу у війні з тероризмом*»).

«I want the war to stop, I want to save lives that are being uselessly... people are being killed by the millions. It's so much worse than the numbers that you are getting which are fake numbers» [62].

«Я хочу, щоб війна припинилася. Я хочу врятувати життя, які беззмислово втрачаються. Люди гинуть мільйонами. Йдеться про мільйони. Все набагато гірше, ніж цифри, які вам дають, це неправдиві цифри» [21].

У представленому вище повідомленні також прослідковується використання стратегії навіювання страху, проте вона має більш латентний та м'який характер. У зазначеному уривку повідомлення представлено не у формі заклик, а через призму наслідків війни в Україні, що сприймається в якості джерела небезпеки.

У процесі перекладу перекладачем збережено основні засоби передачі маніпулятивних стратегій, зокрема повторів – «я хочу», а також словосполучень «набагато гірше» та «неправдиві цифри», що сприяє усвідомленню реципієнтами масштабів трагедії. У той же час, перекладачем використовується спосіб додавання, оскільки у перекладі уривок з промови Д. Трампа доповнено реченням «Йдеться про мільйони», що підвищує рівень емоційності повідомлення.

Отже, при перекладі політичних промов ключова увага приділяється повноцінному відтворенню стратегій мовного маніпулювання. Цей аспект має особливе значення, адже він визначає ефективність донесення політичного меседжу до цільової аудиторії. Аналіз перекладів політичних промов кандидатів у президенти США К. Гарріс та Д. Трампа демонструє, що перекладачі здебільшого вдаються до дослівного перекладу. Такий підхід дозволяє максимально зберегти рівень маніпулятивного впливу, який закладається у виступи, і забезпечує адекватне сприйняття реципієнтами ключових меседжів.

Водночас, у деяких випадках спостерігається використання інших перекладацьких стратегій, таких як методи опущення та додавання. Ці методи відіграють важливу роль, адже дозволяють змістити акценти в політичному повідомленні таким чином, щоб воно відповідало культурним та соціальним очікуванням цільової аудиторії. Наприклад, опущення певних деталей може сприяти уникненню потенційних непорозумінь, тоді як додавання допомагає підкреслити найбільш важливі аспекти, забезпечуючи акцентування уваги

реципієнтів на ключовій ідеї виступу. Таким чином, обрані стратегії перекладу дозволяють досягати максимальної ефективності в адаптації політичних промов до умов іншомовного сприйняття.

РОЗДІЛ 3

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ СТРАТЕГІЙ МОВНОГО МАНІПУЛЮВАННЯ У ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВАХ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

3.1 Методика викладання англійської мови у 10-11 класах загальноосвітньої школи (на прикладі промов політичних лідерів)

У відповідності до положень Державного освітнього стандарту з іноземної мови, організація вивчення даної дисципліни спрямована на забезпечення взаємопов'язаного комунікативного та соціокультурного розвитку школярів, використовуючи засоби іноземної мови з метою їх підготовки до соціальної взаємодії у різноманітних сферах діяльності [14, с. 6]. Соціокультурна компетенція – це певні знання про культурні особливості носія мови, його традицій, норм поведінки й етикету, вміння розуміти й адекватно використовувати їх у процесі спілкування, залишаючись при цьому носієм іншої культури. У процесі вивчення іноземних мов учні розвивають вже наявні уміння та навички у різноманітних напрямках мовленнєвої та читацької діяльності, комунікативних здібностей, поглиблюють зацікавленість в оволодінні ними, формують риси успішного мовця із певним рівнем культури, активною громадянською позицією, національною свідомістю та повагою до інших культур [41].

Вивчення методик маніпулятивного впливу політичних промов на факультативних заняттях з англійської мови можливо розглядати не лише в якості інструмента для накопичення певного обсягу знань, але й у ролі певного рівня сформованості навичок та умінь використовувати іноземну мову в процесі усної та письмової взаємодії, тобто спеціального механізму більш глибокого пізнання інших культур і народів. Тематика таких політичних промов може поширюватися на різноманітні сфери пізнання, у тому числі й ті, що опановувалися у процесі вивчення інших предметів (так звані міжпредметні зв'язки), а також побутової взаємодії. Саме на факультативних заняттях

підвищується значущість самостійної роботи учнів, збільшується кількість різновидів освітньої діяльності, спостерігається активне використання мовленнєвих ситуацій, внаслідок чого навчальний процес більше нагадує реальні умови спілкування.

Обізнаність у специфічних характеристиках культурного середовища інших народів та країн, у тому числі й тих, мова якої викладається у загальноосвітніх закладах, у контексті формування соціокультурних компетентностей, обґрунтовується цілою низкою різноманітних чинників. При цьому, враховуючи тему нашого дослідження, пропонуємо виділити саме ті чинники, що пов'язані із вивченням маніпулятивних стратегій у політичному дискурсі на факультативних заняттях з іноземної мови, до яких нами віднесено наступні: умови повсякденного життя; міжособистісна взаємодія; ціннісні орієнтири та норми поведінки в соціумі; можливості використання різноманітних стратегій з метою налагодження контакту із представниками іншої культури [40, с. 163].

В основу змістовної структури соціокультурної компетентності учнів при вивченні особливостей англomовного політичного дискурсу покладено наступні сфери знань: країнознавчі: загальнотеоретичні, історичні, географічні, економічні, державотворчі, побутові, традиційні та звичаєві характеристики народу; лінгвокраїнознавчі: оволодіння знаннями лексичних одиниць, національних фразеологічних оборотів та їх подальше використання при спілкуванні; соціокультурні: обізнаність у національно-специфічних моделях поведінки певної культури. Реалізація зазначених категорій знань здійснюється у процесі комунікації виступаючи в якості мовленнєвих, практичних, комунікативних та соціокультурних навичок та умінь [39, с. 22-23].

У контексті даного питання доцільно звернути увагу на позицію А. Ярмолюка. Так, враховуючи позицію науковця можливо стверджувати, що вивчення англomовних політичних промов сприяє досягненню наступних результатів: розвитку світогляду та їх підготовка до сприйняття себе як носія культурних цінностей певного народу; розуміння своєї ролі в суспільстві та

відповідальності за власну поведінку; розуміння сутності та необхідності дотримання культури поведінки іншомовного суспільства, загальноприйнятих способів самовираження та їх використання у процесі комунікації; обізнаності у специфіці етичних засад спілкування; розвитку умінь практичного застосування набутих соціокультурних знань, умінь та навичок із урахуванням обстановки у процесі спілкування [51, с. 135].

Процес формування соціокультурних компетентностей за допомогою вивчення учнями англomовних політичних промов на факультативних заняттях передбачає реалізацію наступних етапів:

1. Активізація попередньо вивченого матеріалу за певною темою із одночасним розвитком рефлексивних навичок.
2. Вивчення нових соціокультурних категорій, використовуючи методику порівняння «одна культура – інша культура».
3. Наповнення нових вивчених категорій новим змістом шляхом наведення прикладів.
4. Закріплення розуміння сутності нових понять, зокрема, політичних термінів шляхом їх вживання у стандартних випадках.
5. Свідоме використання політичних термінів у процесі комунікації з одночасним формуванням позитивного ставлення до вивчення іноземних мов.

З метою формування соціокультурної компетентності в учнів в процесі вивчення англomовного політичного дискурсу існує потреба в їх мотивуванні таким чином, аби один із учасників приймав на себе роль носія іноземної мови. При цьому, політичні терміни, які вивчаються у процесі такої комунікації повинні бути новими хоча б для одного з учнів [29, с. 8].

У процесі формування соціокультурної компетентності є необхідним надання учням не лише прикладів політичних термінів, але й одночасного їх адекватного використання при спілкуванні з носіями англійської мови. Отже, вправи, які використовуються при вивченні політичної термінології повинні мати культурологічний характер, специфіка якого знаходить прояв у особливостях повсякденного життя та ментальності певного народу. Подібні

вправи підвищують ефективність уроків, викликаючи зацікавленість в учнів у процесі оволодіння іноземною мовою [29, с. 6-7].

В основу формування соціокультурних компетентностей покладаються фонові знання, за допомогою яких розкривається:

- загальнокультурна обізнаність в історичних, географічних, літературних, культурних та інших аспектах життя іншого народу;
- знання про предмети, факти і явища, які є популярними серед населення певної країни, проте залишаються поза увагою іноземців;
- оволодіння нормами етикету, комунікативними моделями поведінки певного соціуму. В даному випадку особливої значимості набувають соціальні та побутові комунікативні аспекти поведінки, у тому числі специфіка вживання політичної термінології, оскільки саме за їх допомогою визначається стиль повсякденного життя народу [44, с. 10].

Процес формування соціокультурних компетентностей учнів при вивченні англomовного політичного дискурсу на факультативних заняттях передбачає існування окремих складових елементів, якими є лінгвокраїнознавчі, соціолінгвістичні, соціально-психологічні. До них можливо віднести наступні: соціально та культурно зумовлені сутнісні складові окремих лексичних одиниць; соціокультурна специфіка їх застосування у процесі комунікативної взаємодії з представниками інших культур; соціокультурні чинники, що зумовлюються обранням теми для спілкування; культурні звичаї та новини, які покладено в основу культурного стандарту [12, с. 19].

Процес вивчення політичного дискурсу учнями на факультативних заняттях повинен бути побудований на основоположних засадах системності, доступності, науковості, послідовності, проблематики та усвідомленого сприйняття матеріалу. Вивчення політичних промов на факультативних заняттях вимагає поетапного донесення матеріалу, починаючи від менш складного до інформації більшої складності. Використовувані терміни можливо пов'язувати із прикладами із повсякденного життя, вказуючи на доцільність їх застосування на

практиці, внаслідок чого підвищується зацікавленість у вивченні іноземних мов [34, с. 36-39].

Вивчення англомовних політичних текстів на факультативних заняттях вимагає використання як традиційних, так і нових підходів у їх оволодінні. При цьому, особливого значення має особистісно-орієнтований підхід, що передбачає врахування усіх індивідуальних характеристик цінностей та переконань учнів. До того ж, важливу роль відіграє комунікативний підхід, в рамках якого політичні терміни вивчаються у формі організації процесу, який є максимально подібним до реальних умов спілкування.

Використання вищепредставлених підходів сприяє опануванню учнями стратегій і тактик комунікативної взаємодії, освоєнню знань про нові факти, у тому числі культурні особливості країни, ознайомленню з реаліями повсякденного життя, формуванню навичок їх упізнання та висловлювання власного ставлення до окремих культурних явищ.

Отже, вивчення англомовних політичних текстів, у тому числі й на прикладі політичних промов, на факультативних заняттях з іноземної мови надають їм можливість досягати наступних результатів: самостійно розпізнавати культурні особливості країни, взаємодіяти з реаліями, тобто окремими предметами та явищами, які існують у конкретному суспільстві, проте не мають аналогів у інших культурних середовищах; розуміти специфіку повсякденного життя носіїв англійської мови, культуру їх поведінки, норм спілкування, цінностей і вірувань; вільно орієнтуватися у різноманітних історичних фактах і подіях, одночасно навчаючись самостійно освоювати новий матеріал та розширюватися обсяг власних знань.

У процесі вивчення політичних текстів на факультативних заняттях існує потреба у використанні автентичних матеріалів, зокрема, ознайомлення з інформацією, що міститься у місцевих засобах масової інформації. Використання політичних термінів у процесі вивчення англійської мови учнями на факультативних заняттях позитивно впливає на досягнення наступних

результатів, які відіграють важливу роль для формування соціокультурної компетентності:

- сприяють збагаченню лексичного запасу учнів;
- наділені глибоким навчальним характером, акцентуючи увагу на ключових ціннісних орієнтирах певного народу;
- мають розвиваючий вплив на процес запам'ятовування, рівень ерудиції та інтелекту учнів;
- містять мотивуючий вплив на вивчення іноземної мови;
- сприяють повноцінному формуванню соціокультурної компетенції [27].

Використання політичних текстів при вивченні англійської мови учнями на факультативних заняттях сприяє розширенню функціональних можливостей, внаслідок чого їх можливо використовувати у різноманітних аспектах вивчення іноземних мов, зокрема, формуванні соціокультурних компетентностей. Застосування політичних термінів на прикладі промов політичних діячів з одночасною їх інтерпретацією у співвідношенні з рідною мовою та конкретними ситуаціями дає можливість розвивати творче мислення учнів та висловлювати власне ставлення до них [27].

Таким чином, до завдань вчителів у процесі вивчення учнями політичних текстів на факультативних заняттях у межах викладання англійської мови належить ознайомлення з культурною специфікою країни та її населення, освоєння стратегій і тактики спілкування в залежності від ситуації, усвідомлення явищ, які відсутні в національній культурі, а також виховання почуття поваги до народу, мова якого вивчається. Встановлено, що з метою кращого засвоєння політичної термінології та ефективного формування соціокультурних компетентностей учнів важливо використовувати автентичні матеріали, зокрема назви тексти політичних промов, за допомогою яких передається емоційно-виражена специфіка мовлення, ментальні та національні цінності народу.

3.2 Особливості вивчення стратегій мовного маніпулювання у виступах політичних лідерів на уроках англійської мови

Для будь-якої навчальної методики є характерною її реалізація виключно в межах спеціальної системи, формуванню якої передують вивчення окремих передумов, у тому числі вимог до комплексу вправ та критеріїв їх класифікаційного розподілу. Саме система занять є основоположним елементом, за допомогою якого забезпечується успішність підвищення рівня володіння іноземною мовою, зокрема англійською. У відповідності до позиції М. Львова, вправа є одним із різновидів навчальної діяльності, що сприяє формуванню в учнів потреби у багаторазовому та варіативному використанні набутих ними знань у різноманітних умовах. Протягом усього часу вивчення учнями іноземних мов, саме вправи займають майже 80 % усього навчального процесу [46, с. 111].

У контексті нашого дослідження пропонуємо вивчення маніпулятивних стратегій у виступах політичних лідерів у позакласній формі мовного гуртка, що сприяє формуванню комунікативної компетенції учнів. Під час кожного заняття викладачем обирається актуальна тема для вивчення, що безпосередньо пов'язана з темами, які вивчаються учнями на уроках англійської мови.

Вивчення політичних термінів під час позакласних занять у форматі мовного гуртка відіграють важливу роль, оскільки учні вже мають певний рівень сформованості навичок мовленнєвої комунікації англійською мовою, а, отже, і певні сформовані інтереси. Будь-який позакласний захід як один із методичних прийомів у процесі вивчення іноземної мови, у тому числі й політичних текстів, за умови його ретельного планування та підготовки, відіграє важливу роль у процесі оволодіння знаннями. Під час позакласного заходу учні мають можливість не лише здобути практичні навички оволодіння англійською мовою, але й ознайомитися з існуючими традиціями та культурою англійських країн. До того ж, забезпечується опанування комунікативними вміннями, які у подальшому сприяють ефективному засвоєнню нового матеріалу [45, с. 228].

Враховуючи те, що у рамках даного дослідження нами обрано таку форму

позакласної роботи як мовний гурток, пропонуємо розробити факультативну програму гуртка на семестр. Більш детально зазначену програму представлено у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1.

Програма мовного гуртка з вивчення англійської мови

№	Тема	Кількість годин	Підтеми
1	Rules of communication	12	1. Greetings. Acquaintance. Forms of address. Farewell 2. Nationality. Origin 3. Request. Invitation. Consent. Confirmation. Refusal. Uncertainty. 4. Could I Give You a Hand? 5. Asking the time 6. Asking for direction
2	Education	12	1. Finding motivation for studying 2. What would be your first steps of overcoming some difficulties 3. Bullying 4. Homework: harmful or helpful 5. Studying abroad 6. Life of youth abroad
3	Own names	12	1. Concepts and types of proper names 2. Anthroponyms, zoonyms and toponyms 3. Astronyms, cosmonyms and ideonyms 4. Ergonyms and their motivation 5. Ethnonyms and eponyms 6. Pragmatonyms and mythonyms
4.	Leisure and hobbies	12	1. Different ways of spending free time. Hobbies and interests 2. Weekend plans 3. Movies. Television. In the cinema 4. Play, opera and ballet. In the theatre 5. Exercise and leisure 6. Sports and physical activity
5.	Travels	12	1. Means of travelling. Getting about the town 2. Travelling by air. In the airport. 3. Travelling by water. In the port. 4. At the hotel. At the travel agency 5. Renting an apartment/room 6. Inscriptions. Public notices
6.	USA	12	1. History of the country 2. The largest cities. Going places 3. Outstanding people. 4. The people of the USA. What are they? 5. American political figures. 6. American holidays.

Враховуючи те, що будь-яка методологічна система характеризується цілеспрямованістю, існує потреба у здійсненні формулювання ключових ознак, за допомогою яких досягається оптимізація навчальної системи в цілому. У

цьому зв'язку прийнято виділяти два ключові різновиди системних організаційних ознак вправ у навчальному процесі: загальносистемні та концептуально-методологічні. Тобто, оскільки для системи вправ є характерним володінням спеціальними ознаками, у ній знаходить своє відображення та реалізовується ціла низка відповідних методологічних концепцій та наукових досягнень методології [5, с. 158-159].

Пропонуємо поділяти вправи, на підставі рівнів таксономії Блума за критерієм їх спрямування, якими є наступні: ті, що спрямовані на мислення нижчого порядку (lower order thinking skills): створюємо, оцінюємо та аналізуємо; ті, що забезпечують формування навичок мислення вищого порядку (higher order thinking skills): застосовуємо, розуміємо та пам'ятаємо. За основу нами прийнято ключові елементи «переглянутої» таксономії Блума, якими є: створення, оцінювання, аналіз, застосування, розуміння та запам'ятовування. Комплекс запропонованих у даній групі вправ розроблений в рамках теми «USA» та включає по декілька завдань на кожен із елементів, які представлені нижче.

План-конспект факультативного заняття мовного гуртка на тему «American political figures»

Тема: «Американські політичні діячі» (“American political figures”)

Мета заняття:

1. Навчальна: ознайомлення учнів з поняттями «політик» та «промова»; формування навичок визначення маніпулятивних стратегій у політичних промовах.
2. Розвиваюча: розвиток умінь логічного мислення; розвиток навичок аналізу, узагальнення отриманої інформації та формулювання висновків; розвиток умінь формулювати власне бачення певного питання.
3. Виховна: виховання міжкультурної комунікації та культури спілкування; виховання пізнавального інтересу до вивчення словотвору, системи назв та культури іноземних країн.

Обладнання уроку: ноутбук, картки з прикладами поширених політичних термінів (мовна розминка), картки із завданнями.

План факультативного заняття

1. Оголошення учням теми та коротка лекція на тему „What is a political speech?”
2. Виступ учня з доповіддю на тему “The history of political success in the USA”.
3. Виконання завдань на закріплення вивченого матеріалу.
4. Заключне слово.

Хід заняття

I. Привітання. Коротка лекція на тему: “What is a political speech?”

1. Good day, dear students. Привітання учнів. Підготовка до сприйняття англійського мовлення.

Teacher: *Good day, children! Sit down! Are you ready for the hour? We have a special and unusual hour today because we have a good opportunity to show our active and fruitful collaboration to the guests present.*

2. Objective. Повідомлення учням теми та мети уроку.

Teacher: *The topic of today's lesson is “American political figures”. Today we will talk about the use of manipulative strategies in the speeches of political leaders on the example of the USA.*

3. A short lecture on “What is a political speech?”

Teacher: *Political speech almost does not differ from everyday or other specialized forms, despite the fact that politics extends to various spheres of social life. Politically oriented texts perform certain functions of political communication. The key function is persuasion, which combines the desire to influence the thoughts and attitudes of addressees, through the use of special means of speech, forming trust in what is said and the subject of the speech itself. Considering the fact that in most democratic states, political communication is aimed at ensuring legitimacy, publicizing political actions and obtaining approval, political actors should direct their speech specifically at persuasion.*

A political speech is a pre-prepared informative, campaigning or other type of speech in which a specific political or political-economic topic is raised. Political

speech acts as one of the oldest genres of eloquence, the main form of political rhetoric. Among the main features of political speeches, it is possible to highlight the following: evaluative nature, acutely political, argumentativeness, determination of promising directions, emotionality. Depending on the field of use, political speeches can be rally or parliamentary. A certain idea is usually presented through political speeches; they are aimed at live proclamation and reception, but usually such speeches are fixed in writing, reprinted and distributed on the Internet. In order to ensure the success of political speeches, the subject of their announcement must possess a high level of oratory.

Rally speech also belongs to one of the varieties of genres of political eloquence, which manifests itself in the form of speeches on socially important and topical topics before a large audience, for example, at rallies, demonstrations, gatherings, etc., which is characterized by a high level of pathos and vivid emotionality. As a rule, rally speeches have an inherent campaign character, since the key goal is to encourage listeners to act or change their position. The language of the specified genre should be generally accessible and have certain elements of colloquial speech. It is the rhetorical skills and individual style of the orator that is the main guarantee of the success of rally speeches. In this case, the speaker makes an appeal to the inner feelings of the listeners, in connection with which he must have knowledge and experience of improvisation, apt use of the available arsenal of rhetorical turns. The specificity of a rally speech is that it is perceived by listeners directly in real time, as a result of which the speaker is able to use all verbal and non-verbal tools of information transfer.

Almost all constituent elements of rally speeches are characteristic of a campaign speech. In the process of their announcement, attention is focused on current social and political problems, exerting an active influence on the consciousness of the listener, encouraging him to take certain actions or refrain from them, to take the necessary civic position, change views or form new ones, etc. Campaign speeches, as a rule, are related to the clarification or clarification of certain issues, promoting specific ideas, beliefs, thoughts, theories, etc., actively convincing of the need for their implementation and implementation.

II. Виступ учня з доповіддю на тему “The history of political success in the USA”.

Student: *Kamala Harris was born in California in 1964 in a highly educated family of immigrants. Her mother is Shyamala Gopalan, a breast cancer researcher from India, and her father is Donald Harris, an economist from Jamaica. Both parents were active participants in the civil rights movement in the USA in the 1960s.*

Her parents divorced when Kamala was seven years old. Five years later, her mother received a job offer as a researcher in Canada, and they moved to Montreal, where Kamala graduated from high school. She then returned to the US, where she studied political science and economics in Washington and law in California.

In 1990, Harris received her attorney's license and began working as a district attorney. In 2011, she became the attorney general of California, the first woman, the first black, and the first of South Asian descent to hold the position.

In 2015, she announced that she was running for senator in Washington and organized the political support of Joe Biden and then-President Barack Obama. In 2017, she became the second black woman in history to be elected to the US Senate. In 2019, she entered the race for the presidential nomination from the Democratic Party - one of her opponents was Biden.

Biden and Harris ran a hard-fought, hard-fought campaign together and ultimately defeated then-US President Donald Trump and his Vice-President Mike Pence. They were sworn in on January 20, 2021 - two weeks after an angry mob of Trump supporters stormed the Capitol with the demand not to recognize the election results.

Harris once again made history by becoming the first woman, the first black woman and the first person of Indian descent to serve as vice president. This position, in particular, authorizes Harris to take over the administration of the country if the president dies or is no longer able to carry out his duties.

When Biden finally announced his withdrawal from the election campaign after weeks of debate over his health, he recommended by Kamala Harris as the new presidential candidate from the Democratic Party. Influential voices in the party,

including former President Bill Clinton and his wife Hillary, the governors of California, Pennsylvania and North Carolina, quickly endorsed Harris.

Teacher: *Thank you very much. It was very interesting and informative. And now I propose to proceed to the implementation of practical tasks on our topic.*

III. Виконання практичних завдань з теми “American political figures”.

Part 1.

Task 1. Familiarize yourself with the new vocabulary within the topic “USA”.

Read the words and match them with their Ukrainian equivalents.

bureaucrat	Агітація
dictatorship	Адміністрація
parliament	Бюрократ
agitation	Вибори
election	Голосування
foreign policy	Диктатура
administration	зовнішня політика
voting	Парламент

Example: bureaucrat – бюрократ.

Task 2. Match the names of American politicians with their biographical facts.

Joe Biden, Mike Johnson, Kamala Harris, John Kirby, Hillary Clinton, Nancy Pelosi, Mike Pence, Donald Trump, Barack Obama

1. In 2003, she defeated two-time incumbent Terence Gollinan to become the District Attorney of the City and County of San Francisco, a position she held from 2004 to 2011.

2. After the terrorist acts of September 11, 2001, she led the review of the work of special services in Congress and developed a draft law on the creation of an independent commission to study the activities of the federal government - the «9/11 Commission».

3. After the official start of the presidential race in the fall of 2007, she was considered one of the favorites and had significant support from Democratic voters.

4. Sworn in as a US Senator on January 4, 2005, becoming the 5th African-American US Senator in the country's history, and at that time the only African-American in the Senate.

5. Spent almost half a century in public service in Washington: 35 years in the Senate and eight years as Vice President of the United States under Barack Obama from 2009 to 2017.

6. Refused to admit defeat and made a number of attempts to change the election results, despite the lack of evidence of massive electoral fraud.

7. Tried to overturn Louisiana's decriminalization of same-sex relationships, wanted to ban same-sex marriage in the state and reinstate the definition of marriage as the union of one man and one woman to the state constitution.

8. He signed bills aimed at restricting abortion, including one that banned abortions based on the race, gender or disability of the fetus.

9. He was an instructor at the US Naval Academy, the official representative of the commander of the US Navy in Europe, as well as the chief of naval operations.

Example: *Joe Biden:* 5. Spent almost half a century in public service in Washington: 35 years in the Senate and eight years as Vice President of the United States under Barack Obama from 2009 to 2017.

Task 3. Using the examples from task 2, try to highlight your own characteristics of American politicians.

Example: *Joe Biden:* Victory in the 2020 presidential election was for Joe Biden the realization of a dream he had been pursuing for more than thirty years. This was Biden's third attempt at the presidency in the United States during his almost fifty-year political career.

Task 4. Translate the political terms and try to explain which politics they are characteristic.

Aggression	definition
Populism	softness
Purposefulness	emotionality
political correctness	failure

Officialism	independence
Brevity	democracy
Tyranny	openness
Activism	distancing

Example: *aggression* – Donald Trump.

Task 5. Look at the list of American politicians in tasks 2 and 4. Analyze their common and distinctive features. What characteristics are common to most of them?

Task 6. Come up with the image of the “ideal American politician.” Try to use as many types of characteristics as possible.

Part 2.

Task 1. Look at the following political speeches and say which of them are based on stylistically neutral words and stylistically colored words.

1) It is time for a new generation to lead the Democratic Caucus that I have so much respect for. And I am grateful that so many people are ready and willing to take on this enormous responsibility.

2) Biden did nothing about it. He did not even communicate with Putin for over a year. This is a war that must end. I'm going to end this war... I'm going to try to end this war as president-elect. I just want people to stop dying, that's all.

Task 2. Work in pairs. Suggest 10 adjectives (or nouns) that can be used to positively (emotionally colored) describe/evaluate the activities of American politicians.

Example: *effectively, democratically, openly, succinctly, historically* etc.

Task 3. Read the text below. Identify stylistically colored words and expressions.

“I expressed my support for Ukraine and the Ukrainian people – it is unwavering. I am proud of this and will continue to support Ukraine. I will make every effort to ensure that Ukraine wins this war. We continue to fulfill our role as a global leader. We must work with our allies and partners. We must defend democratic values and oppose the aggressors. The American people know very well what freedom and independence mean. Putin's aggression is not only an attack on the people of Ukraine, it is also an

attack on fundamental concepts such as sovereignty and territorial integrity.

Some in our country are trying to force Ukraine to give up significant territories, and also demand that Ukraine agree to neutrality and abandon its security ties with other countries. These proposals are very similar to Putin's proposals. But these are not peace proposals – they are proposals for surrender, which is dangerous and unacceptable” [78].

Example: *I expressed my support* for Ukraine and the Ukrainian people - *it is unwavering*.

Task 4. Complete the sentences with stylistically colored expressions or phrases containing manipulative elements.

1. _____ to do it again. _____ to do it again.
_____.
2. Under Biden and Harris because of inflation, the economy has been a _____, but Kamala says that she can't think of one thing that she would do differently.
3. _____ to end this suffering is to vote for change this November because what we're doing in our country is very bad. We're being scoffed at and laughed at all over the world.
4. I said, _____ your auto industry, years ago.
_____ your auto industry. _____ stop it..
5. The four-year-long nightmare for _____ the day I take the oath of office. January 20th, it ends.
6. He doesn't have a clue and they're _____.

The only way; the American autoworker ends; they're stealing; total disaster; We're going; destroying our country; You got to.

Example: *We're going* to do it again. *We're going* to do it again.

Task 5. Compose 5 pairs of sentences independently with stylistically neutral and stylistically colored words (using the example of a political speech). Give the sentences to the students in the group, ask the group mates to identify the manipulative

elements and translate the whole sentences together.

Task 6. Work in groups. Create your own politician ad (the «ideal politician» or the politician you would vote for). **NB!** Make sure that the image of the politician also plays an important role in the advertising of the political party.

IV. ЗАКЛЮЧНЕ СЛОВО.

Teacher: Today, we've had an incredibly engaging extracurricular session dedicated to the topic "American political figures". We explored the various manipulation strategies used by American politicians, examining their structure, meaning, and historical context. During the session, we got acquainted with the concepts of "political speech" and "manipulative influence", considered real examples of political speeches and conducted practical exercises analyzing manipulative means in a political text.

I extend my gratitude to all the students for their active participation, insightful presentations, and enthusiasm in exploring new material. I hope the knowledge gained today will be beneficial and inspire further studies and independent research.

Wishing you success in your studies and in further exciting explorations of the English language!

Отже, на прикладі політичних промов кандидатів у президенти США на виборах 2024 року, а також використовуваних ними маніпулятивних стратегій, нами розроблено та запропоновано комплекс вправ, що сприяють активному розвитку та засвоєння матеріалу іноземною мовою. Зазначений комплекс вправ доцільно реалізовувати на факультативних заняттях з англійської мови у старших класах закладів загальної середньої освіти з поглибленим вивченням іноземних мов. Запропоновані вправи складаються з двох основних груп: ті, що спрямовані на мислення нижчого порядку (lower order thinking skills); ті, що забезпечують формування навичок мислення вищого порядку (higher order thinking skills).

ВИСНОВКИ

1. Політичним дискурсом є зв'язаний текст, зумовлений ситуацією політичного спілкування у сукупності з прагматичними, соціологічними, психологічними та іншими факторами. Офіційно-інформаційний підтип має на меті передачу фактологічної та подієвої інформації. Вона має бути стислою, об'єктивною, достовірною, точною і відповідною офіційному етикету. Лексика суспільно-політичної тематики будь-якої мови, створення її соціально-історичної основи, вдосконалення і вживання у мові даної лексики тісно пов'язане з громадським, економічним, політичним, науковим, культурним життям суспільства та історичними подіями тодішньої епохи. До лексичних особливостей суспільно-політичних текстів можливо віднести наступні: поширення звернень, зворотний порядок слів; окличні речення, називні речення, у яких відображено живі картини, дубітація, об'єктивація, обговорення, риторичне питання, комунікація та інші.

2. Для будь-якої маніпулятивної стратегії є притаманним існування прагматичної мети суб'єкта мовленнєвого впливу. Подвійний характер комунікативних установок суб'єкта маніпуляції знаходить свій прояв у існуванні прагнення до задоволення власних потреб, приймаючи до уваги бажання адресата, а також не виявляючи конфлікту інтересів. У цьому зв'язку спостерігається формування аналогічної подвійності комунікативних цілей, що покладено в основу вибудовування загальної структури мовленнєвої поведінки маніпулятора.

3. Політична промова являє собою ключовий інструмент політичної комунікації, корисний як для політичних акторів, так і для потенційних виборців. Політики мають можливість інформувати споживачів про власні переваги та особливості свого політичного курсу, а виборці отримують швидкий доступ до необхідної інформації. Політичні промови створюють унікальні короткі тексти, які відрізняються своїм змістом та візуальним оформленням, мають багатofункціональний характер при обмеженій кількості символів і

забезпечують ефективний комунікативний ефект. При створенні текстів політичних промов використовують широкий спектр лінгвістичних засобів для привернення уваги потенційних виборців та яскравого викладу переваг голосування за конкретного кандидата, активізуючи їхню увагу та пам'ять.

Результати аналізу стратегій мовного маніпулювання у виступах політичних лідерів на прикладі президентських виборів у США 2024 року свідчать про існування певних підходів до даного питання у промовах Д. Трампа і К. Гарріс. Так, для Д. Трампа є притаманним використання агресивних стратегій мовного маніпулювання виборцями з апеляцією до нечесності та махінацій опонентів, зокрема щодо програшу на попередніх виборах президента США у 2020 році. При цьому, високий рівень дезінформаційних меседжів Д. Трампа не лише вводить в оману потенційних виборців, але й порушує змістовність обговорень суспільно важливих питань. У той же час, маніпулятивні стратегії кандидатки в президенти США К. Гарріс передбачають маніпулювання імпліцитними смислами висловлювань.

4. Переклад є більше актом міжкультурної взаємодії, аніж актом міжмовної комунікації. Сутнісне значення слова, яке перекладається, напряду залежить від семантичних характеристик, а також способів поєднаних за його допомогою слів. У випадку конституального використання слів у текстах політичних промов часто знаходить свій прояв глибоке усвідомлення автором повідомлення його семантичної структури. Це обґрунтовано властивостями парадигматичних і семантичних зв'язків лексичних одиниць, внаслідок чого лексичний потенціал слова розкривається будь-якою мовою. Отже, ефективність міжмовної та міжкультурної комунікації забезпечується шляхом усвідомлення мовних та комунікативних компетенцій перекладача, його здатності правильно обирати ті чи інші варіанти перекладу, використовуючи при цьому різноманітні лексико-семантичні трансформації.

5. При перекладі політичних промов ключова увага зосереджується на повноцінному відтворенні стратегій мовного маніпулювання. Аналіз перекладу політичних промов кандидатів у президенти США К. Гарріс та Д. Трампа

свідчить про те, що перекладачами переважно використовується дослівний переклад, що сприяє збереженню рівня маніпулятивного впливу на реципієнта. В окремих випадках спостерігається використання методів опущення та додавання, в результаті чого досягається акцентування уваги реципієнтів на ключовій ідеї політичного повідомлення.

6. До завдань вчителів у процесі вивчення учнями політичних текстів на факультативних заняттях у межах викладання англійської мови належить ознайомлення з культурною специфікою країни та її населення, освоєння стратегій і тактики спілкування в залежності від ситуації, усвідомлення явищ, які відсутні в національній культурі, а також виховання почуття поваги до народу, мова якого вивчається. Встановлено, що з метою кращого засвоєння політичної термінології та ефективного формування соціокультурних компетентностей учнів, можливо використовувати автентичні матеріали, зокрема назви та фрагменти текстів політичних промов, за допомогою яких передається емоційно-виражена специфіка мовлення, ментальні та національні цінності народу.

7. На прикладі політичних промов кандидатів у президенти США на виборах 2024 року, а також використовуваних ними маніпулятивних стратегій, нами розроблено та запропоновано комплекс вправ, що сприяють активному розвитку та засвоєння матеріалу іноземною мовою. Зазначений комплекс вправ доцільно реалізовувати на факультативних заняттях з англійської мови у старших класах закладів загальної середньої освіти з поглибленим вивченням іноземних мов.

Я, Савчук Аліна Ігорівна, своїм підписом засвідчую, що моя кваліфікаційна робота «Стратегії мовного маніпулювання у виступах політичних лідерів та їх переклад у новинах (на прикладі президентських виборів США 2024)» виконана

з дотриманням усіх вимог до наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань, самостійно та індивідуально. Під час написання роботи я дотримувалась принципів академічної доброчесності та несу відповідальність за порушення загальноприйнятих правил цитування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ахмедова Е. Д. Стратегії і методи англо-українського перекладу засобів мовного втілення еталонів художніх порівнянь. URL: <https://periodicals.karazin.ua/foreignphilology/article/download/15859/14671/>. (дата звернення: 10.10.2024).
2. Баюн К. Й., Борковська О. В., Тараба І. О. Текст німецькомовної реклами. *Advanced discoveries of modern science: experience, approaches and innovations*. № 2. 2021. С. 22-24.
3. Білецька Ю. В. Політичні конфлікти: сутність та способи вирішення (специфіка прояву в політичному процесі сучасної України): дис. ... канд.. політ. наук: 23.00.02 – політичні інститути та процеси. Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2015. 213 с.
4. Білицька В. М. Лексичні особливості німецькомовних суспільно-політичних текстів на матеріалів відео репортажів. URL: https://www.academia.edu/38027293/%D0%9B%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%96_%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96_%D0%BD%D1%96%D0%BC%D0%B5%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D1%85_%D1%81%D1%83%D1%81%D0%BF%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE_%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D1%85_%D1%82%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%D1%96%D0%B2_%D0%BD%D0%B0_%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%96_%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%B5%D0%BE%D1%80%D0%B5%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%82%D0%B0%D0%B6%D1%96%D0%B2. (дата звернення: 04.09.2024).
5. Боднар С. В. Формування іншомовної компетенції студентів засобом вивчення англійської фразеології. *Мова і культура*. № 6. 2003. С. 157-165.
6. Бондарєва Х., Олійник Т. Трамп заявив, що «України як такої не існує» і зманіпулював у фактах про війну. *Українська правда*. URL:

<https://www.pravda.com.ua/news/2024/09/25/7476800/>. (дата звернення: 10.10.2024).

7. Бондарєва Х., Олійник Т. Трамп після зустрічі з Зеленським лякає Третьою світовою в разі перемоги Гаріс. *Українська правда*. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2024/09/27/7477165/>. (дата звернення: 10.10.2024).

8. Васильєва Н. О. Особливості перекладу англomовних суспільно-політичних реалій у контексті російсько-української війни. *Наукові записки*. Серія: Філологічні науки. Вип. 2. 2024. С. 63-68.

9. Венкіна К., Губа Р. Камала Гарріс прийняла номінацію як кандидатка від Демпартії. *У фокусі*. URL: <https://www.dw.com/uk/kamala-garris-prijnala-nominaciju-ak-kandidatka-vid-dempartii/a-70001943>. (дата звернення: 18.10.2024).

10. Глінка Н. В. Експресивні засоби й стилістичні прийоми вираження експресивності та особливості їх перекладу. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. № 2. 2013. С. 34–39.

11. Гнатюк Л. Прагматичні й функціонально-комунікативні аспекти ввічливості (на матеріалі сучасної української мови): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10. 02. 01 «Українська мова». Івано-Франківськ, 2007. 18 с.

12. Голуб І. Ю. Використання ситуацій міжкультурних непорозумінь для формування соціокультурної компетенції студентів на заняттях з іноземної мови. *Іноземні мови*. № 4. 2011. С. 18-21.

13. Гуренко Н. В. Специфіка перекладу суспільно-політичних реалій. *Вісник СумДУ. Серія «Філологія»*, № 1. 2007. С. 91-95.

14. Державний освітній стандарт з іноземної мови (загальна освіта): 9-11 класи: проект / за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 1998. 10 с.

15. Дипломатичне красномовство. URL: http://academy.apbu.edu.ua/e-books/pub_324/3441.html. (дата звернення: 04.09.2024).

16. Доній Т. Переклад текстів політичного дискурсу: стратегії, виклики, перспективи. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 46. 2021. С. 143-149.
17. Дяченко О. В. Складові механізми реалізації мовної маніпуляції в політиці. *Політичне життя*. № 2. 2018. С. 91-96.
18. Дяченко О. В. Стратегії та прийоми мовно-маніпулятивного впливу в ході політичного конфлікту. *Актуальні проблеми політики*. Вип. 59. 2017. С. 41-52.
19. Зайцева М. О. Засоби маніпулятивного впливу в сучасному політичному дискурсі (лінгвістичний аспект). *Лінгвістичні дослідження*. Вип. 34. 2012. С. 101-104.
20. Зірка В. В. Мовна парадигма маніпулятивної гри в рекламі: автореферат дис. канд філол. наук: 10.02.04 / Київськ держ. лінгвіст. унів-т. Київ. 24 с.
21. Ємець М. Трамп на дебатах ухилився від відповіді, чи хоче перемоги України у війні. *Європейська правда*. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2024/09/11/7193932/>. (дата звернення: 10.10.2024).
22. Іванченко Р. Г. Текст у рекламі. URL: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=49>. (дата звернення: 16.10.2024).
23. Капустян І. І., Михайлова М. Г., Ясинська Т. О., Гриценко В. І. Особливості перекладу суспільно-політичних реалій в англomовних публіцистичних текстах: структурно-семантичний аспект. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. № 48. 2021. С. 89-92.
24. Кирда А. Г., Письменна О. О. Формування компетентності в перекладі на матеріалі сучасних суспільно-політичних реалій. *Збірник наукових праць Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2015. Вип. 49. С. 252–260.
25. Коваленко А. М., Марченко Т. С. Мовні засоби реалізації маніпулятивного впливу в сучасних англomовних ЗМІ. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. № 38. 2019. С. 214-218.

26. Козак С. В. Комунікативні стратегії як засіб маніпулятивного впливу в англійських прес-релізах. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філологічна*. 2012. № 23. С. 68–70.
27. Кончіч В. В. Курс «Країнознавство США». 11 клас. Харків: Вид. група «Існова», 2011. 127 с.
28. Костіна І., Мазуренко А. Трамп назвав вибори в США «найважливішим днем в історії Ізраїлю». *Українська правда*. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2024/10/8/7478650/>. (дата звернення: 10.10.2024).
29. Кузьменко Ю. В. Вимоги до вправ для формування соціокультурної компетенції в учнів основної школи у процесі навчання англійського діалогічного мовлення. *Іноземні мови*. № 2. 2006. С. 6-16.
30. Кутелева І. Гарріс назвала сміливим рішення Байдена вийти з президентських перегонів. *Європейська правда*. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2024/10/11/7195999/>. (дата звернення: 10.10.2024).
31. Левченко Л. О. Психологічні особливості діяльності засобів масової інформації. *Людина і політика*. 2001. №2. С. 103-108
32. Лукіна А. І., Беззубова О. О. Лінгвостилістична специфіка політичних текстів. *Молодий вчений*. № 12. 2022. С. 76-79.
33. Макович Х. Я., Вербицька Л. О., Капітан Н. О. Словник термінів і понять з риторики. Львів: Львівський державний університет, 2016. 140 с.
34. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: підручник / Л. С. Панова, І. Ф. Андрійко, С. В. Тезікова та ін. Київ: Альма-Матер, 2010. 328 с.
35. Мовна тактика. Основні тактики спілкування. URL: <http://um.co.ua/14/14-4/14-49422.html>. (дата звернення: 05.09.2024).
36. Основи теорії мовної комунікації. Комунікативні стратегії і тактики. URL: http://info-library.com/content/1455_Komunikativni_strategii_i_taktiki.html. (дата звернення: 05.09.2024).

37. Павлюк О., Олійник Т. Трамп пообіцяв «вивести» США з війни в Україні в разі своєї перемоги. *Українська правда*. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2024/09/24/7476618/>. (дата звернення: 10.10.2024).

38. Петрик В. М., Присяжнюк М. М., Компанцева Л. Ф. та ін. Сугестивні технології маніпулятивного впливу: навчальний посібник. Київ: ВІПОЛ. 2011. 248 с.

39. Петько Л. В. Формування соціально-комунікативної активності підлітків у процесі вивчення ними англійської мови. *Іноземні мови*. № 3. 2005. С. 22-23.

40. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів та спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов. 2-12 класи. 5-12 класи (2-га іноземна мова). Ірпінь: Перун, 2005. 208 с.

41. Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти: постанова Кабінету Міністрів України № 1292 від 23 листопада 2011 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF#Text>. (дата звернення: 16.10.2024).

42. Рибенок В. В. Сутність лексико-семантичних трансформацій. *Наукові записки. Серія: Філологічна*. № 24. 2012. С. 253-255.

43. Руда О. Г. Мовне питання як об'єкт маніпулятивних стратегій у сучасному українському політичному дискурсі: монографія. Київ. 2012. 232 с.

44. Склярєнко Н. К., Голованчук Л. П. Формування соціокультурної компетенції учнів за навчально-методичним комплексом серії English through Communication. *Іноземні мови*. № 1. 2003. С. 9-10.

45. Смирнова М. Підготовка вчителя до організації позакласної роботи з іноземної мови в основній школі. *Студентський вісник*. № 30. 2012. С. 226-229.

46. Сяська Н. В. Формування англомовної лексичної компетентності майбутніх учителів засобами автентичних поетичних текстів: дис. ... канд.. пед.. нах: 13.00.02 – теорія та методика навчання (германські мови). Рівне: Рівненський державний гуманітарний університет. 2014. 280 с.

47. Шаповаленко Н. М. Особливості публічного мовлення. *Південноукраїнський правничий часопис*. № 2. 2015. С. 152-154.
48. Шевченко Л. І. Медіалінгвістика: словник термінів і понять. Вид. 2-ге, випр. і доп. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2014. 380 с.
49. Шкіцька І. Ю. Маніпулятивні тактики позитиву: лінгвістичний аспект: монографія. Київ. 2012. 440 с.
50. Що таке піар? URL: <http://moyaosvita.com.ua/rizne/shho-take-piar/html>. (дата звернення: 05.09.2024).
51. Ярмолюк А. В. Формування соціокультурної компетенції старшокласників на уроках української мови. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки*. № 5. 2011. С. 134-136.
52. Anshul G. K. Kamala Harris calls Joe Biden's exit from US presidential race «courageous». *India today*. URL: <https://www.indiatoday.in/world/us-election-2024/story/kamala-harris-called-joe-biden-exit-from-presidential-race-courageous-move-donald-trump-called-biden-exit-as-coup-2615370-2024-10-11>. (дата звернення: 10.10.2024).
53. Bondarieva K., Oliynyk T. Trump claims «Ukraine is gone» and manipulates facts about war. *Ukrainska Pravda*. URL: <https://www.pravda.com.ua/eng/news/2024/09/25/7476800/>. (дата звернення: 10.10.2024).
54. Bondarieva K., Oliynyk T. Trump claims war in Ukraine will escalate into WWII if Harris wins US elections. *Ukrainska Pravda*. URL: <https://www.pravda.com.ua/eng/news/2024/09/27/7477165/>. (дата звернення: 10.10.2024).
55. Brown P. *Politeness: Some Universals in Language Usage*. Cambridge: Cambridge University Press, 1987. 345 p.
56. Connolly K. The Romney–McCain Lovefest: Everybody Wins! URL: <https://www.newsweek.com/romney-mccain-lovefest-everybody-wins-214932>. (дата звернення: 24.09.2024).

57. DNC 2024: Michelle Obama taunts Trump over «Black jobs» remark. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=9sU92r9uotA>. (дата звернення: 24.09.2024).

58. Eisele I. Fact check: What's behind Kamala Harris citizenship claims? URL: <https://www.dw.com/en/fact-check-whats-behind-kamala-harris-citizenship-claims/a-69769051>. (дата звернення: 24.09.2024).

59. Fadeli M., Wardhani T. F., Setiawan A. Semiotics of political campaign through advertising boards. *Jurnal ilmiah manajemen informasi dan komunikasi*. 2022. Vol. 6, no. 1. P. 14–30. URL: <https://doi.org/10.56873/jimik.v6i1.176> (дата звернення: 14.10.2024).

60. Filipkowski R. Trump gears up to challenge ballots from Americans overseas, including members of the military on deployments. URL: <https://x.com/RonFilipkowski/status/1838258033824346115>. (дата звернення: 23.09.2024).

61. Frankel J. Trump threatens lawyers, donors and election officials with prison for «unscrupulous behavior». *NBC News*. URL: <https://www.nbcnews.com/politics/donald-trump/trump-warns-prison-sentences-people-cheated-2024-rcna170088>. (дата звернення: 20.09.2024).

62. Gill K. Donald Trump avoids saying whether he wants Ukraine to win war against Russia. *Independent*. URL: <https://www.independent.co.uk/tv/us-news/trump-kamala-debate-ukraine-russia-b2610716.html>. (дата звернення: 10.10.2024).

63. Halpert M. Harris speech to provide finale to Democratic convention on day four. *BBC*. URL: <https://www.bbc.com/news/articles/c80ey324neeo>. (дата звернення: 01.10.2024).

64. Harris campaign tries to beat Trump at his own game – ridicule. URL: <https://theconversation.com/harris-campaign-tries-to-beat-trump-at-his-own-game-ridicule-237540>. (дата звернення: 24.09.2024).

65. Itkowitz C. Trump, Republicans push swing-state courts to reject mail-in ballots. *The Washington Post*. URL:

<https://www.washingtonpost.com/politics/2024/09/10/mail-voting-pennsylvania-trump-republicans/>. (дата звернення: 23.09.2024).

66. Lindén M. Tramps` s playbook of electoral manipulation: An Interplay of Manipulation Tactics in a Longstanding Democracy. *American Studies in Scandinavia*. № 56:1. 2024. P. 27-42.

67. Looker R. I have no idea what's going to happen. *BBC*. URL: <https://www.bbc.com/news/live/cx2lq7vqwp4t>. (дата звернення: 15.10.2024).

68. McCausland P. Where Kamala Harris stands on 10 key issues, from immigration to guns. *BBC*. URL: <https://www.bbc.com/news/articles/cx924r4d5yno>. (дата звернення: 18.10.2024).

69. McGraw M. Trump at Oct 7 event. *Social network «X»*. URL: <https://x.com/meridithmcgraw/status/1843457578992578853>. (дата звернення: 10.10.2024).

70. Mironenko V. V. Lexical and semantic features of the legal text in foreign language. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/lexical-and-semantic-features-of-the-legal-text-in-foreign-language>. (дата звернення: 03.10.2024).

71. Nida E. A., Taber C. R. *The Theory and Practice of Translation*. First Edition: Published by Brill Academic Publishers, 2003. 218 p.

72. Pavliuk O., Oliynyk T. Trump promises to «get US out» of war in Ukraine if he wins election. *Ukrainska Pravda*. URL: <https://www.pravda.com.ua/eng/news/2024/09/24/7476618/>. (дата звернення: 10.10.2024).

73. Polonski V. How artificial intelligence conquered democracy. *Independent*. 2017. URL: https://www.independent.co.uk/news/long_reads/artificial-intelligence-democracy-elections-trump-brexit-clinton-a7883911.html. (дата звернення: 15.10.2024).

74. Rajghatta C. Asserting her patriotic credentials, Kamala paints Trump as un-American. *The Times of India*. URL: <https://timesofindia.indiatimes.com/world/us/asserting-her-patriotic-credentials->

[kamala-paints-trump-as-un-american/articleshow/112744380.cms](https://www.theguardian.com/us-news/article/2024/aug/21/michelle-obama-dnc-speech-reaction). (дата звернення: 20.09.2024).

75. Tait R. «Small is petty»: Michelle Obama's artful takedown of Trump widely praised. *The Guardian*. URL: <https://www.theguardian.com/us-news/article/2024/aug/21/michelle-obama-dnc-speech-reaction>. (дата звернення: 24.09.2024).

76. Vasiloaia M. Linguistic Features of the Language of Advertising. URL: [https://www.ugb.ro/etc/etc2009no1/s0804%20\(2\).pdf](https://www.ugb.ro/etc/etc2009no1/s0804%20(2).pdf). (дата звернення: 13.10.2024).

77. «Weird» Trump hates being laughed at. So Harris is laughing. *Agence France-Presse*. URL: <https://news.abs-cbn.com/world/2024/7/31/-weird-trump-hates-being-laughed-at-so-harris-is-laughing-946>. (дата звернення: 23.09.2024).

78. Whitaker B. Kamala Harris makes the case in 60 Minutes interview for why she should be president. *CBS News*. URL: <https://www.cbsnews.com/news/kamala-harris-2024-election-interview-60-minutes-transcript/>. (дата звернення: 20.10.2024).

79. Zurcher A. «Coach Walz» rallies Democrats with personal pitch to middle America. *BBC*. URL: <https://www.bbc.com/news/articles/cd9dj4vdx2jo>. (дата звернення: 01.10.2024).

SUMMARY

The topic of Master's thesis is Linguistic Manipulation strategies in Political Leader's Speeches and Their Translation in News Media: Case Study of the 2024 US Presidential Election.

This thesis explores the strategies of language manipulation employed in the speeches of political leaders and their subsequent translation in news media, focusing on the context of the 2024 US presidential election. The study comprises an introduction, three main chapters (divided into subsections), conclusions, and a list of references with 79 sources. The total length of the thesis is 81 pages, with the main content covering 71 pages. The work also includes two tables.

The introduction outlines the relevance of the research topic, defines its objectives, main tasks, as well as the object and subject of the study, and highlights its scientific novelty and practical significance.

The relevance of the topic is underscored by the pivotal role of political activity in shaping and implementing the internal and external policies of a state. Political activity encompasses a range of practical measures, methods, and techniques employed by individuals, groups, and nations, adapted to specific conditions and objectives. Its ultimate aim is to regulate and transform the social environment through the use of power dynamics.

In the academic discourse, there is a consensus that foreign policy is closely tied to advancing national interests, conducting negotiations to prevent or resolve conflicts, achieving compromises and mutually beneficial solutions, and enhancing international cooperation. Crucially, no political process can occur without communication among political representatives across different languages, emphasizing the importance of translation in facilitating these interactions.

Political speeches, encompassing both verbal and non-verbal modes of communication, serve as a fundamental tool for government representatives to implement effective policies. Beyond their communicative role, political speeches also fulfill interpretative and evaluative functions, making them powerful instruments for exerting manipulative influence on the public. Their pragmatic focus is achieved

through the deliberate selection of words and their strategic organization into coherent statements.

Given that language influence relies heavily on specific rhetorical techniques and strategies, it becomes crucial to analyze, systematize, and classify these methods. This analysis not only helps in understanding their pragmatic potential but also aids in developing systematic approaches to support their accurate translation. In this context, examining the manipulative strategies in socio-political texts, particularly those from the 2024 U.S. presidential election campaign, and exploring their reproduction in the Ukrainian language, emerges as a highly relevant and timely issue.

The purpose of this study is to examine linguistic manipulation strategies employed in the speeches of political leaders and their translation in news media, using the 2024 U.S. presidential election as a case study.

To achieve this goal, the thesis focuses on several key tasks: identifying the essence and distinctive features of political speeches; establishing classification criteria and types of language manipulation strategies and tactics; categorizing language manipulation techniques based on the defined criteria; analyzing the lexical-semantic, word-forming and pragmatic factors that determine the variety of language manipulation techniques in the speeches of political leaders; defining concepts, ways and methods of political translation; investigating the nuances of reproducing language manipulation strategies in the translation of political speeches; exploring the methodological aspects of teaching English to 10th and 11th graders in comprehensive schools, using political speeches as instructional material.

The object of the research is English speeches of political leaders and their Ukrainian translation.

The subject of the research is language manipulation strategies in the speeches of political leaders for the 2024 US presidential elections and their translation.

In order to analyze and generalize the theoretical prerequisites for the study of political speeches, such general scientific methods as observation, hypothesis, methods of analysis and synthesis are involved. Elucidation of aspects of semantics, structure, functions of the object of research is carried out through the use of the descriptive

method, the taxonomy method based on component analysis, the contextual-interpretive method, the contextual method. The method of linguistic and cultural analysis serves to determine the spiritual values and life experience of the speaker, his belonging to the national and cultural community.

The scientific and practical novelty of the obtained results consists in conducting a thorough analysis of the general theoretical foundations of the research of language manipulation strategies in political speeches. For the first time, the peculiarities of the translation of the speeches of political leaders have been determined, using the example of the 2024 US presidential election. Based on the results of the analysis, the author's program for the study of language manipulation strategies in political speeches in optional English classes in senior classes is presented. The results of the conducted research can be used in the process of further study of political manipulations during election campaigns, as well as for the development of English language lessons in 10-11 grades of secondary schools.

In the first chapter, the general theoretical principles of the research of language manipulation strategies in political speeches are determined. In particular, the general characteristics and features of political speeches are presented, based on the results of which it was established that political discourse means a connected text determined by the situation of political communication in combination with pragmatic, sociological, psychological and other factors. The official-informational subtype of political discourse aims to convey factual and factual information. It should be: concise, objective, reliable, accurate and comply with official etiquette. The vocabulary of socio-political topics of any language, the creation of its socio-historical basis, improvement and use in the language is closely related to public, economic, political, scientific, cultural life of society and historical events of the era.

Based on the results of the analysis of language manipulation strategies and tactics, it was established that the existence of a pragmatic goal of the subject of the original speech influence is inherent to any manipulative strategy. The dual nature of the communicative attitudes of the subject of manipulation finds its manifestation in the existence of a desire to satisfy one's own needs, taking into account the wishes of

the addressee, and also not revealing a conflict of interests. In this connection, the formation of a similar duality of communicative goals is observed, which is the basis for building the general structure of the speech behavior of the manipulator.

The study of linguistic means of manipulative influence in political speeches showed that the political speech is a key tool of political communication, useful for both political actors and potential voters. Politicians have the opportunity to inform consumers about their own preferences and features of their political course, and voters get quick access to the necessary information. Political speeches create unique short texts that differ in their content and visual design, have a multifunctional character with a limited number of symbols and provide an effective communicative effect. When creating the texts of political speeches, a wide range of linguistic means are used to attract the attention of potential voters and vividly present the advantages of voting for a particular candidate, activating their imagination and memory.

After analyzing the strategies of language manipulation in the speeches of political leaders, it was established that the translation process necessarily includes the reconstruction of the text, based on the understanding and interpretation of the translator. At the same time, translation is an act of intercultural communication rather than an act of interlinguistic communication. The essential meaning of the word being translated directly depends on the semantic characteristics, as well as ways of combining words. In the case of the contextual use of words in artistic works, the author's deep awareness of its semantic structure is often manifested. This is justified by the paradigmatic and semantic connections characteristic of the word, as a result of which the lexical potential of the word is revealed in any language. Therefore, the effectiveness of interlingual and intercultural communication is ensured by awareness of the translator's linguistic and communicative competences, his ability to correctly choose certain translation options, while using various lexical-semantic transformations.

Based on the results of the study of the features of language manipulation strategies in the speeches of political leaders in translation, it was concluded that when translating political speeches, the key attention is focused on the full reproduction of

language manipulation strategies. Analysis of the translation of the political speeches of the US presidential candidates by K. Harris and D. Trump indicates that translators mainly use literal translation, which helps maintain the level of manipulative influence on the recipient. In some cases, the use of omission and addition methods is recorded, as a result of which the attention of the recipients is focused on the key idea of the political message.

In the context of determining the practical aspects of the study of language manipulation strategies in political speeches in the educational process, we analyzed the methodology of teaching English in grades 10-11 of a secondary school (on the example of speeches by political leaders). It has been established that the tasks of teachers in the process of studying political texts by students in optional classes within the scope of teaching English include familiarization with the cultural specificity of the country and its population, mastering strategies and tactics of communication depending on the situation, awareness of phenomena that are absent in national culture, and also fostering a sense of respect for the people whose language is being studied. It has been established that in order to better learn political terminology and effectively form students' socio-cultural competencies, it is important to use authentic materials, in particular the titles and texts of political speeches, which convey the emotional and expressed specificity of speech, the mental and national values of the people.

The use of political texts during the study of English by students in optional classes contributes to the expansion of functional capabilities, as a result of which it is possible to use them in various aspects of learning foreign languages, in particular, the formation of socio-cultural competences. The use of political terms on the example of the speeches of political figures with simultaneous interpretation of them in relation to their native language and specific situations provides an opportunity to develop students' creative thinking and express their own attitude towards them.

Based on the results of the research, based on the political speeches of the US presidential candidates in the 2024 elections, as well as the manipulative strategies used by them, we have developed and proposed a set of exercises that contribute to the active development and assimilation of material in a foreign language. The specified set of

exercises should be implemented in optional English language classes in senior classes of general secondary education institutions with in-depth study of foreign languages. The proposed exercises are divided based on the levels of Bloom's taxonomy according to the criterion of their direction, which are as follows: those aimed at lower order thinking skills: create, evaluate and analyze; those that ensure the formation of higher order thinking skills: apply, understand and remember. As a basis, we adopted the key elements of the "revised" Bloom's taxonomy, which are: creation, evaluation, analysis, application, understanding and memorization. The set of exercises offered in this group was developed within the framework of the "USA" theme and includes several tasks for each of the elements.

Keywords: language strategy, language tactics, language manipulation, US election 2024, political speech, news reports.